

TÜRK SÖZÜ

Yıl : 1
Sayı : 21
9 Nisan 1968
100 Kuruş

Amerika, Çöken Bir Dünya Vietnam, Geleceğin Ülkesi

Ormanda bir Vietnam Ulusal Kurtuluş Ordusu Birliği.

1 Nisan 1968:

Amerikan emperyalizminin resmi sözcüsü Johnson, Demokrat Parti başkan adaylığından çekileceğini açıkladı. Üstelik Vietnam'da, askerden arınmış bölgenin kuzeyinde bir kesim dışında, her yerde bombardımanların ve deniz harekâtının, Hanoi'den bir cevap gelinceye kadar durdurulacağını da bildirdi. Bu-tün dünyada geniş yankılar uyandıran bu jestiyle gönülleri fetheden Johnson, bu arada başka şeyler de söylemişti. Amerika önümüzdeki mali yıl içinde harp dolayısıyla, 5,1 milyar dolarlık bir ek harcamaya yapacaktı. Kongrenin % 10 vergi zammını acele kabulü gerekiyordu.

2 Nisan 1968:

Amerikan uçakları Tan Hoa limanı civarını bombaladı. 20. paraleli geçip demiryollarına saldırdı. Savaşta bir yu-muşama olmamıştı. Amerika, Güney Vi-etnam Millî Kurtuluş Cephesi sözcülerini muhatap kabul etmiyor, Hanoi barış müzakerelerine girmezse ona gösteririz,

tehditlerini savuruyordu.

3 Nisan 1968:

Hanoi'den cevap geldi. Görüşmele-rin başlayabilmesi için, bombardımanla-rın kayıtsız şartsız durdurulması, aksi halde, Hanoi'nin bu saldırgan harbe so-nunun dok karşı koyacağı bildiriyordu.

4 Nisan 1968:

Hanoi ile Washington «barış müza-kerelerini müzakere etmek» için barış masasına oturmaya karar verdiler. Vi-etnam'da savaş devam ediyordu. John-son'un dünya kamu oyunda yaratmış olduğu sempati havası sönmüştü. Ve A-merika'nın oyununa gelmeyen Hanoi, haklı taleplerinde direnecekti.

Bugün, olayların gelişimini bekler-ken, Amerika'nın Vietnam politikasında-ki stratejik ve taktik değişmelerin ne-denini, Johnson'un kişiliğinde değil, A-merikan ekonomisinin temel çelişki-le-rinde, yani kapitalizmin genel buhranı-na ve dalgalanmalarında aramak gerek-tiğini bilmeliyiz. Kapitalist dalgalanma-

ların temel nedeni, fazla üretilir. Ya-ni, etkin talebe nazaran daha fazla mal üretilmesidir. Kâr peşinde koşan her kapitalist sermaye birikimi yapar, yeni teknoloji ve makineler kullanır, daha fazla işçi çalıştırır ve daha fazla mal üretir. Ama, bu sınırsız üretim eğilimini karşılayacak bir tüketim ortamı, bir et-kin talep yoktur. Hep daha yüksek kar isteyen kapitalist elbette talebi arttırmak için işçilerin gerçek ücretlerini yükselt-me yoluna gitmeyecektir. İşte bu aşırı üre-tim, kapitalist krizi doğurur. Fiatlar dü-şer, iflâşlar artar, üretim kısıtlanır, iş-sizler çoğalır. Gelişmiş üretim güçleri, kapitalizm üretim ilişkilerinin dar çer-çevesine sığamaz olur. Artık deşresyon devresi gelmiştir. O korkunç kriz gün-leri geçmiştir ama, gene de iktisadî bir durgunluk vardır. Boş durmayan kapi-talistler, yeni teknolojik gelişimlerle üre-timi ucuzlaştırmaya çalışırlar. Bir yandan da kullanılan makine ve âletlerin eski-

(Devamı 3. de)

ZENCİLER AYAKLANDI

Zenci Lider Carmichael, Zencileri Silahlı direnmeye çağırdı
Zenci ve Beyaz Liman İşçileri, daya-nışma grevinde... (3. Sayfada)

Bağımsız Türkiye İçin ilk adım:

NATODAN ÇIKMAKTIR

Erdoğan BAŞAR (3. Sayfada)

Johnson — Kao Ki

Lloyd George — Tefvik Paşa

Suphi KARAMAN

1 Nisan 1968 sabahı dünyanın bütün haber ajansları önemli duyurularda bulunuyorlardı. Amerika Cumhurbaşkanı Johnson, Vietnam'da bombardımanları ve deniz hareketini durduracağını ve Cumhurbaşkanlığı seçimlerine adaylığını koymayacağını bildirdiyordu. Bunun ardından da Güney Vietnam Cumhurbaşkanı Yarıdıcısı General Nguyen Kao Ki'nin, Federal Almanya'da yayınlanan «Stern» adlı dergiye verdiği çok ilginç demeç duyuruluyordu. Associated Press Ajansının haberine göre Kao Ki şunları söylemişti:

«Amerikalılar, Vietnam'ın çıkarlarına çoğu zaman uymayan kendi çıkarları için Vietnam'da bulunmaktadırlar. Başlangıçta bize akıl verirken ülkümüz size yardım etmektedir diyorlar, sonra da sömürgeleştiriyorlar. Amerika kendi demokrasi sistemini Güney Vietnam'a sokmak istedi. İnsanlar aklıktan ölümlerini bunun ne anlamı kalır. Vietnam'da yapılan seçimler, zaman ve para israfına sebep olmuş, seçimlerden sonra ortaya, halkla ortak hiçbir yanı olmayan, yararsız ve tefessüh etmiş bir rejim çıkmıştır. Bizim bir devrime ihtiyacımız var. Simdiki kanunlarımız zenginleri korumaktadır. Fakirlere etkinlik sağlayacak yeni kanunlar yapmalıyız. Ho Şi Minh'in servet dağılımı konusundaki komünist fikirlerine karşı değilim. Anlaşmamamızın nedeni, Ho Şi Minh'in bir başka kuşaktan gelmesidir. O da benim gibi bir Vietnam'lıdır ve Çinlilerden benim gibi nefret eder.» Daha sonra da Robert Kennedy'e çatan Kao Ki, şunları ilâve ediyor: «Fakat sen, bay Kennedy çok zenginsin ve senin babanın elini kazara çürümüşlüğe sokarak zengin olup olmadığını bilmeyi çok isterdim.»

Başkan Johnson'un sözleri ve hele onu izleyen Kao Ki'nin demeci ilk duyanlara 1 Nisan şakası gibi geliyordu. Oysa tarihin büyük dramları üzerinde şaka yapıldığı görülmemiş, işitilmemiştir. Tarihin büyük dramları insanlığın kaderinin düğümlendiği dönemektir. Buralarda yürütülen sosyal mücadelelerin ve savaşların üzerinde kumar oynanamaz. Bu nedenle Johnson'un sözlerini ve Kao Ki'nin demecini durumun gerçek potasına oturtup değerlendirmek gerekmektedir. Gerçek olan ise milli olabilmeye niteliğine yüceltilmiş bir direnme gücünün zaferi karşısındaki panik ve şaşkınlıktır. Vietnam'daki ulusal kurtuluş savaşının emperyalizm karşısındaki direnci bir zafer kazanmıştır. Bu zafer Başkan Johnson'un ağzında: «Şimdiye kadar elde ettiğimiz kazançları, halkımız arasına yayılabilecek şüpheler, güvensizlikler yüzünden kaybetmemeliyiz. Amerika'nın çocukları bizlerden uzakta savaşırken, Amerika'nın kaderi kendi ülkemizde tehlikeye düşmüşken...» sözleriyle kabul ve teyid edilmiş bulunmaktadır. Dev'in paniği kuklayı şaşkınlığa dürtülmüştür. Kukla Kao Ki'nin bugüne kadar izlediği yol kendi halkından ona milli olabilmeye niteliğini kazandırmamıştır. Aslında ikiye bölünmüş bir ulusun ancak bir tarafında kalanlar halkın mutluluğundan, bağımsızlığından ve haysiyetinden yanadırlar. Bu nedenle de millidirler. İki tarafın birden milli olması mümkün değildir. Milli cephenin karşısında olanlar ise çıkarıcılıktan, karanlıktan ve kölelikten yana olarak gayri millidirler, kukladırlar. Dev'deki panik gayri milli, kukla Kao Ki'yi dayanaaksız bırakmış, şaşkınlığa sürükliyerek Ho Şi Minh'e anlaşma ortamını aramaya zorlamıştır. Oysa şakaya gelmeyen tarihin büyük dramlarının tavize elverişli yönleri de yoktur. Tarih suurundan yoksun bedbaht yöneticilerin bir türlü kavrayamadıkları bir husus da budur.

Ulusal kurtuluş savaşlarının yapısından ona aykırı düşenleri sonunda şaşkınlığa sürükleyen benzerlikler, tarihin şaşmaz ve tekerrür eden olayları olarak, gelecek kuşakların ibretlerine sunulmaktadır. «Memleket içerisinde iktidara sahip olanlar gaflet delâlet ve hattâ hıyanet içerisinde bulunmuş olabilenler» in sonunda düştükleri perişanlığın örnekleri Türk ulusal kurtuluş savaşında da görülmüştür. Büyük zaferin sonunda İngiltere'de Lloyd George hükümeti paniğe girip sarsılırken İstanbul'da son Osmanlı Sadrazamı Tefvik Paşa şaşkınlığa düşüp Anadolu'daki milli hükümet ve onun lideri Mustafa Kemal'e yanışmanın çabasını gösteriyordu. Kukla Tefvik Paşa «Allahın yardımı ile kazanılmış olan zafer artık İstanbul ve Ankara arasındaki anlaşmazlık ve ikiliği kaldırmış ve milli birliği sağlamış bulunduğu cihetle, sulh konferansına İstanbul ve Ankara hükümetlerinin birlikte gidecekleri» kanaatını Mustafa Kemal'e ulaştırınca ulusal kurtuluş savaşının liderinden layık olduğu cevabı almıştı.

Sonradan ne bir devrim ihtiyacından söz etmek, ne gelir dağılımı konusunda ileri fikirlerle yanasarak fakirlere etkinlik sağlayacak yeni kanunlardan yana olmak ve ne de evvelce kurtarıcı olarak nitelendirilen yabancı kuvvetlerin sömürücü olduğunu itiraf etmek emperyalizmin kirli maşalarını mukadder sonuçlarından kurtaramaz.

Olaylar - Olaylar

20 Devrimci Kuruluşun İrticaa Karşı Güçbirliği

Geçen hafta Ankara'da II. Gerici Şahlanış Mitingi hazırlıkları yapılırken devrimci kuruluşlar irticaa karşı savaşta önemli bir adım attılar: Yirmi devrimci kuruluş, gericiliğe karşı güçbirliğine karar verdiler. Bir bildiri ile halk ortak bir cepheye davet edildi:

«İnanıyoruz ki zafer müspet düşünceli Atatürkçülerin olacak ve yüce Türk halkı, kaderini gölgeleyen bu musibetler zincirini kırıp hür düşünceli ve adaletli bir toplum düzeni içinde, kendi aklının, azminin ve emeğinin gücü ile, çağdaş uygarlığın aydınlık yolunda hızlı yürümek imkânına kavuşacaktır. Yine inanıyoruz ki Büyük Atanın önderliğinde kurtuluş savaşlarının bayrağını dalgalandıran büyük milletimiz ulusal ülküyü bir bütünlük halinde yürütmeye devam edecektir.

Hedef, tam bağımsız ve gerçekten demokratik bir Türkiye'nin kurulması için, Türk halkına düşman bütün güçlere karşı mücadeledir.

Bildiriye imza koyan ve güçbirliğine katılan kişiler şunlardır:

27 Mayıs Millî Devrim Derneği başkanı Mucip Ataklı, TÖDMF. başkanı Prof. Bahri Savcı, TMTF. başkanı Sencer Güneşsoy, DISK adına Uğur Cankocak, TGMT. adına Nusret Selen, TÖS adına Ahmet Cenan, KFK. başkanı Doğu Perinçek, AÜTB. başkanı Bilâl Moğol, AYOTB. başkanı Necî Macit, TDD. başkanı A. Ömer Egeşel, ODTÜOB. başkanı Mustafa Akgül, Mülkiyeliler Birliği başkanı Mehmet Can, Hacettepe ÜOB. başkanı Tefvik Akoğlu, AÜ. Tıp Fak. TD. başkanı Mesut Kırız, AÜZFTC. başkanı Aziz Ekşi, DTCTC. başkanı Celâl Kargılı, E. T. Y. Ö. O. başkanı İsmail Baysal, S. B. E. Ö.R. adına Zafet Kutlu, O.D.T.Ü. Ö.B.S.F.K. başkanı Sinan Cemgil ve AÜ. Fen Fak. Öğrenci örgütü başkanı Ömer Özturgut.

İlericiler arasında, Devrimci güçbirliği, uzun bir dağınıklık devresinden sonra, gerçekleşmiştir. Bu dayanışmayı sürdürmek ve yaygınlaştırmak için, bütün devrimci kuruluşların çaba harcaması kaçınılmaz bir gerektir.

308 Öğretim Üyesi Nato'ya Karşı

Ankara, İstanbul, İzmir ve Erzurum Üniversitelerinin çeşitli fakültelerinden 308 öğretim üyesi, NATO sorununun yeniden ele alınmasını öngören ortak bir bildiri yayınlamışlardır. Bildiride, NATO'nun ulusal savunma ve güvenliğimize uygun bir anlaşma olmadığı belirtilmektedir.

Bakanı Protesto Eden 6 Öğrenci Serbest Bırakıldı

Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'ü yuhalladıkları iddiasıyla tutuklanan üniversiteli gençlerden altısı serbest bırakıldı.

Bir ay önce AİSEC Genel Kurul toplantısının açılış töreninde, konuşma yapan Devlet Bakanı Seyfi Öztürk'e aleyhte tezahürat yapmaktan tutuklu bulunan dokuz öğrenciden altısı serbest bırakıldı.

4. Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan duruşma, sabah saat 9.30'da başlamış, akşam saat 18.00'de bitmiştir.

Duruşmada gerek sanıklar ve gerek sanık vekilleri yargıcin daha önceki davranışlarından olayı tarafsızlığından şüphe ettiklerini belirterek istinkâfını istemişlerdir. Hâkim bu talebi red edip: lâik bir hukuk devletinde «Ben yalnız Allaha karşı sorumluyum, Allahın başka hiç kimsenin tesiri altında kalmam» şeklinde cevap vermiştir.

Buna karşılık sanıklari savunan 14 avukattan Ziya Nur Erün hâkime, faşist memleketlerde dahi bu tip suçlardan hiç kimsenin tutuklanmayacağını hatırlatmıştır.

Duruşmada tanıklardan polis Necdet Panal bu kadar kalabalık içinde kimin ne söylediğini tesbit ve teşhis etmeğe imkân olmadığını belirttiikten sonra baygınlık geçirmiştir. Polis derhal dışarıya çıkarılmıştır.

Sanıklar ve vekilleri aleyhlerinde herhangi bir delil mevcut olmadığını iddia ettillerse de yargıç; Deniz Gezmiş, Bozkurt Nuhoğlu ve Raif Ertem'i serbest

bırakmamıştır. Duruşma büyük bir öğrenci kalabalığı tarafından izlenmiştir. Sanıklardan Bozkurt Nuhoğlu duruşmadan çıkarken «Yaşasın hürriyet!» diye bağirmiştir. Buna karşılık arkadaşları tezahüratta bulunmuşlardır.

Duruşma 1 Nisan 1968 çarşamba gününe ertelenmiştir.

İki Sorgu Birden

Arkadaşımız Arif Damar'ın 2 Nisan günü 1. Sorgu Yargıçlığında, 2. sayımızda çıkan Che GUERAVA adlı şiiirinden ötürü sorgusu yapıldı. Basın savcılığı, adı geçen şiirde T.C.K. nun 142. maddesinin ihlâl edildiği iddiasındaydı. İstinahe yoluyla alınan ifade, esas sorguyu açan Ankara 1. Sorgu Yargıçlığına gönderilecektir.

Aynı gün Arif Damar üyesi bulunduğu TIP'den, kesin ihraç talebiyle sorgusu yapılmak üzere haysiyet divanına çağırılmıştır. Bu sorunun nedeni ise TIP'den 13 üyenin kesin ihraç istemiyle haysiyet divanına sevkî üzerine birtakım hususların aydınlatılması için 76 TIP üyesi ile birlikte Genel Başkanlığa bazı soruların yöneltilmesidir.

Danıştay Fikir Hürriyetini Koruyor

İki sene önce «taşdığı fikir ve davranış itibarıyla okul ve çevresinde faydalı bir öğretim üyesi olmadığı ve öğrencilerle teması mahzurlu görüldüğü» gerekçesiyle işine son verilen Nâzım Bayata'nın Danıştayda açtığı dava sonuçlanmış ve 5. Daire, Bakanlığın kararını iptâl etmiştir.

İptâl gerekçesinin dayanağı olan kanun sözcüğünün mütalâasında «Karar, dâvacının fikrî yönü ile okul içinde ve dışında zararlı bir öğretmen olduğu hususunu istihdaf etmektedir. Anayasa'nın 20 nci maddesi, herkesin düşünce ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu kabul etmiş, düşünce ve kanaatlerin cemiyeti sarsıcı suç vasfını alması halinde yapılacak muameleyi yine kanunlarımız göstermiştir. Dâvacının, hukuk karşısında böyle bir durumda bulunmadığı ve yaptıkları idarî tahkikat sonucunda, okul ve çevresine zararlı bir öğretmen olmadığı dosya ve ekleri münderecatından anlaşılmaktadır» denilmektedir.

Nato ve Bağımsızlık Açık Oturumu

Geçen çarşamba TÖS salonunda NATO ve BAĞIMSIZLIK konusunda bir açık oturum tertiplendi. Haydar Tunçkanat, İdris Küçükömer, Türkkaya Ataöv ve Kayhan Sağlamer'in konuşmacı olarak katıldıkları bu oturumda, konuşmacıların hepsi de NATO'dan çıkmanın gerektiğini savunmuşlardır.

Ancak NATO'dan nasıl kurtulunur sorusunda Tunçkanat'la Küçükömer arasında oldukça sert ve aynı oranda ilginç tartışmalar geçmiştir.

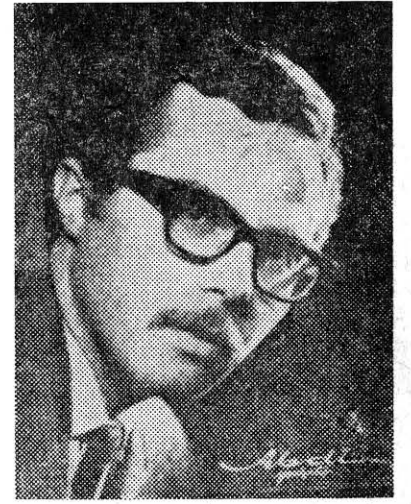
Tunçkanat: Bu yolda başarılı olmak için, tüm millî güçlerin Anayasa çerçevesinde eyleme geçmesi gerektiğini, Küçükömer ise sosyalist iktidara gidilmeden bu yolda başarı sağlanamayacağını ileri sürmüş ve Tunçkanat'ı yetersizlikle itham etmiştir. Konuşmaların tam metinlerini henüz elde edemediğimizden tartışmaların tafsilâtına giremeyeceğiz.

Ancak Küçükömer bu tutumunda yalnız değildi. Form dergisinin son sayısında Behice Boran'ın da aynı nitelik te bir yazısı yayımlandı. Dünyamızda milli kurtuluş hareketlerinin, Amerikan emperyalizminin temellerini sarstığı bugünlerde, milli güçlerin derlenip toplanmasına engel olan bu ve benzeri tutumlara karşı çıkmak zorundayız.

Tunçkanat son tahlilde ben sosyalist değilim ama antiemperyalistim ve NATO'dan çıkılmasına taraftarım, diyor. Cevap olarak, olmaz öyle şey, sosyalist olmadan antiemperyalist olamazsın, NATO'ya karşı çıkmazsın, deniliyor. Bu ne menem yeterlidir. Sosyalist olarak hem NATO'ya karşı görüşüyoruz, hem de NATO'ya karşı çan, fakat sosyalist olmanın askere karşı vaziyet almıyor.

Bu ne menem yeterlidir ki NATO'dan çıkmadan sosyalist iktidar mümkün görülüyor da sosyalist iktidar olmadan NATO'dan çıkmak mümkün görülüyor.

Evet, Nato'dan çıkmadan sosyalist iktidar (!) gerçekleşir ama o zaman bu NATO'nun sosyalist iktidarı (!) olurdu.

Ağalara Karşı Köylü - Gençlik Dayanışmasında Can Savran'ı Kaybettik

Ortadoğu Teknik Üniversitesi Öğrenci Birliği İkinci Başkanı, Sosyalist Fikir Kulübünün üyesi ve Ankara gençlik hareketlerinin militanı, devrimci arkadaşımız Can Savran'ı geçen hafta Salı günü kaybettik.

Can ve Sosyalist Fikir Kulübünün birkaç üyesi, Antalya'nın Elmalı ilçesine giderlerken korkunç bir trafik kazası geçirmişlerdi. Kazada en ağır yarayı Can almış ve birkaç günlük bir komadan sonra aramızdan ayrılmıştı.

Elmalı'da, ağalarla köylü arasında sürüp giden ünlü çatışma dolayısıyla köylü kardeşlerimizin telefonla Ortadoğu Üniversitesindeki devrimci arkadaşları gözlem yapmaya çağırması üzerine yola çıkmış ve Türk devrimcilerini derin üzüntüye boğan bu olayla karşılaşmıştı. Bu anlamda Can'ın kaybı, devrim şehitleri listesine içimiz parçalanarak verdiğimiz yeni bir isimdir. Türk devrimcileri, Maden Mühendisliği Bölümünün üçüncü sınıfındaki bu taptaze parçasının yitip gitmesini daima acıyla anacaklardır. Demokratik köylü hareketlerinin gelişmesi yolunda can veren bir yığının, tarihteki şerefli yerini alacağından eminiz.

Can'ın ailesine, arkadaşlara ve tüm devrimcilere başsağlığı dileriz.

WILSON
Oportünizmin çıkmazı

İngiltere Ara Seçimleri

İngiltere ara seçimlerinde Muhafazakâr Parti, dört sandalye daha kazanarak iktidardaki İşçi Partisini ağır bir yenilgeye uğratmıştır. 1964 te iktidara gelen İşçi Partisinin bu yenilgisi, İngiliz emperyalizminin çıkmazı yüzündendir. Wilson 1971 yılının Mart ayında yapılacak genel seçimlere kadar, yitirdiği itibarı kazanmak için çabalara girişmişse de, artık Wilson için geri dönüş yoktur. Wilson, İngiliz emperyalizminin tedavisi için her şeyden önce sterlinin değerini korumak istemişti. Bu yüzden, ithalat azaltılmış, işçi ücretleri dondurulmuş, Süveyş doğusundaki sorumluluklar revizyona uğratılmıştı. İşçi Partisi, emperyalist çıkmazın yükünü İngiliz işçi sınıfına yüklemek amacındaydı. Benzine, tütüne, içkiye, otomobile, piyangoya zamlar yapılmış, gelir vergisi de yükseltilmişti.

ZENCİLER AYAKLANDI

BİR ZENCİ KIZIN TÜRKÜSÜ
Dixie'de, ta güneyde bir yol
(Kalbim yaralı, param parça)
Asmıslar kara biberimi
Dört yol ağzında bir ağaca.

Dixie'de, ta güneyde bir yol.
(Yaralı vücudu havada)
Soruyorum beyaz İsa'dan
Söyle ne fayda var duada?

Dixie'de, ta güneyde bir yol.
(Kalbim yaralı, param parça)
Sevda çırpıplak bir gölgedir
Budaklı, çıplak bir ağaçta.
Langston Hughes

DR. MARTİN LUTHER KİNG ÖLDÜRÜLDÜ:

Geçenlerde, Amerikalı zenci lider Dr. Martin Luther King, zencilerin mali olanaklarını düzeltmek üzere tedbirler alınmadığı takdirde, bu yıl, Amerika'da daha ciddi ayaklanmalar olacağını bildirmişti. King, ayrıca bu ayın sonlarına doğru planlanmış olan Washington fakirler yürüyüşünün kesinlikle yapılacağını haber veriyordu. Peşinden de senelerdir zenci halkın mücadelesini yürütmüş olan King'in öldürüldüğü haberi geldi. King önceleri, zencilerin ılımlı ve meşru yollarla haklarını savunmasını öneren bir liderdi. Fakat Amerika'nın özel şartları içinde, soyut bir ırk çatışması olmaktan çıkıp bir sınıf mücadelesi haline bürünen zenci hareketleri artık King'in koyduğu sınırları aşmıştı. Örneğin, bir Carmichael çıkıyor, zenci iktidarını savunuyor, emperyalist Amerika'ya harp ilân ediyordu. King ya çekilecek ya da zenci kitlelerinin taleplerine uyacaktı. Zorunlu

olarak yeni akıma katıldı. Şiddet taraftarı zencileri bir ölçüde desteklemek zorunda kaldı. İşte bu, King'in öldürülmesi için yeter bir sebeptir. Kennedy gibi demokratik görünüşlü bir Başkanı bile yaşatmayan Amerikan emperyalizmi, King'i hiç yaşatmazdı elbet.

King'in öldürülmesi zenci hareketlerini geriletmeyecek, tersine, 1968 yılında çok şiddetli olaylara yol açacaktır.

AMERİKA KARIŞIYOR

Evet zenci lider Martin Luther King'in ılımlı tutumu onu kurşunlanmaktan kurtarmadı.

Hür dünyanın (!) önderliğini yaptığı bir ülkede güpegündüz oldu bu iş. Polis Müdürü kaatilin beyaz olduğunu kabul etmekle birlikte, cinayeti itinalı bir şekilde tek başına işlediği kehanetini savurmaktan geri kalmıyor. Kaatil sırı kadem olduğuna göre bu işin tek başına veya bir örgüt adına yapıldığı nasıl anlaşılır??

Amerikan polisinin bu ilk tepkisi bile J. F. Kennedy'nin katlinde olduğu gibi olayın hasır altı edileceği izlenimini uyandırıyor.

Polisin tutumu bir tarafa Boston, Kuzey Carolina'daki Raleigh ve Washington gibi şehirlerde zenciler ilk tepkilerini, göstermeğe başlamışlardır: Bisiklet zincirleri ve sopalarla «kaatiller... kaatiller» diye bağırarak polisleri ve beyazlara hücum ettikleri haber veriliyor. Atlantik kıyısında Meksika körfezindeki bütün Amerikan limanlarında tepki çok daha olumlu. zenci ve beyaz işçiler birlikte işi durdurmuşlardır.

Aktif mukavemeti savunan zenci lider Stokely Carmichael, zencilere misillemede bulunmak üzere, silâhlara sokaklara dökülmeğe çağırıştır. En son haberlerden Washington'un alevler içinde olduğunu öğreniyoruz.

Büyüyen karışıklıklar karşısında polisin yetersizliği anlaşılınca Johnson ordunun müdahalesine başvurmuş-tur.

Bağımsız Türkiye İçin İlk adım

NATODAN ÇIKMAKTIR

Erdoğan BAŞAR

Çok büyük özellikler taşıyan İkinci Dünya Harbinden tarihin en büyük üretim gücüne sahip olarak çıkan A.B.D., yeni ve sert bir dizi sorunla karşı karşıya kalmıştı. Bunların başında Amerikan emekçi yığınlarının harp içinde sırtına yüklenen ağır geçim yükünden kurtarılmaya isteği geliyordu. Faşist tutumu henüz tamamiyle benimsememiş bulunan A.B.D. yönetici çevreleri, bu isteği, kısmen karşılayabilmek için, hızlı bir terhis ve bütçede silâhlama giderlerinin azaltılmasına başvurmak zorunda kaldılar. Bu tutum, büyük ölçüde askerileşmiş ve barış zamanı ekonomisinin ihtiyaçlarına yönelmemiş kapitalist Amerikan sanayinin çökmesi tehlikesine yol açtı. Bu ise, yığın halinde işsizlik, grevler ve giderek sosyal devrim tehlikesi demektir.

A.B.D., yönetici çevrelerinin İkinci Cihan Harbi sonrası soğuk harp siyasetini kısırtmalarının başta gelen nedeni işte budur.

Birinci Cihan Harbi ertesinde sadece bir tek sosyalist devlet kurulmuştu. Bu bile kapitalizmin genel bunalımına yol açmış, milli kurtuluş hareketlerini hızlandırmış, kapitalizme tehlike getirmişti. İkinci Cihan Harbinden sonra ise ortaya onüç sosyalist devlet çıkmıştı. Halk demokrasilerinin sosyalizme dönüşme hızı, kapitalist batı ülkelerinin işçi sınıflarını sosyalizme doğru çeken önemli bir güç teşkil ediyordu. Bu yönelimi önlemek, soğuk savaşın kısırtılmasında başka bir önemli etken olmuştur.

İkinci Cihan Harbi ertesinin devrimci çalkantıları içinde daha da hızlanan milli kurtuluş hareketleri, kapitalizmin sömürgeler sistemini temelinden sarsmıştı. Bu ise, kapitalizmi en kuvvetli beslenme alanlarından yoksun bırakarak ölüme mahkûm etmekte. Soğuk savaşın bir başka önemli etkeni de, bunu önlemek hesabıdır.

A.B.D. yöneticilerinin bu yönde attıkları ilk adım, 1947'deki sözde Truman Doktrini ve ardından Marshall Planı uygulamalarıdır. Amerikan kapitalizminin ve genellikle dünya kapitalizmini ölüm tehlikesinden kurtarmak için atılan bu adımlar, ezilen insanlığa ve ezilen milletler dünyasına Amerika'nın kurtarıcı siyaseti diye kabul ettirilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri ilk atom bombasını 1945 yazında Japonya üzerinde kullandılar. Sovyetler Birliği ise, ilk atom bombası denemesini ancak, 1949 yılında yapabildi. Demek ki, arada geçen yıllarda atom bombası sadece A.B.D. nin elindeydi. Bu tekel, Amerika'nın ve Batı Avrupa ülkelerinin sözde bir saldırıya uğrayacağı kurtuluşu doğru olsaydı bile, hepsini korumaya yetirdi. Öyleyse, sözde hür dünyamın, korunması adı altında girişilen bu sözde savunma tertiplerinin asıl amacı ancak yukarıda belirttiğimiz ekonomik, sosyal ve politik irticam savunulmasıdır.

Fakat, bu sözde savunma tertiplerinin en acıklı kurbanı, kuşku yok, yurdumuz olmuştur.

1945 yazında Almanya'da Sovyetler Birliği, İngiltere'de ve A.B.D. arasında yapılan Potsdam Konferansında, A.B.D., Hükümeti, Sovyetler Birliği ile Türkiye arasındaki sınır ve üs sorunlarının bu iki hükümet arasında görüşülüp halledilmesini açıkça kabul etmiştir. Bu tutum, 1945 yazının somut şartları içinde Türkiye'yi Sovyetler Birliği karşısında yalnız bırakmak gibi görünürse de, Amerikanın asıl oyunu bu değildir. Çünkü bir taraftan Potsdam'da bu pazarlığı yapan emperyalistler bir yandan da Ankara'yı kışkırtmışlar, (Sovyet isteklerine karşı duramadık) tavrı ile bu iki eski dostun arasını çok uzun bir süre için açmayı başarmışlardır.

Türkiye'nin NATO'ya girmesi, ana hatlarıyla, böyle bir iki taraflı oyunun sonucudur, NATO genellikle, ülkelerin milli bağımsızlıklarının değil, sadece emperyalizmin ve kapitalizmin çıkarlarının savunulması için kurulmuş bir düzendir.

Türkiye bu düzenden ne kadar çabuk kurtulabilirse Anayasa emrine uygun bir hayat tarzına o kadar çabuk kavuşabilecektir.

Bağımsız ve demokratik hayata kavuşabilmemizin birinci adımı, NATO'dan çıkmaktır.

Amerika, Çöken Bir Dünya

(Başararı 1. de)

mesini yeni yatırımları zorlar. Krizden sağ çıkabilen kapitalistler bir üretim atılımına hazırlanıyor. Ekonomi iyileşmeye başlar, sermaye birikimi ve yatırımlar hızlanır, üretim artar, işsizlik azalır ve kârlar fırlayabilir. Ama bu sefer de kapitalizmin eski hastalığı baş gösterecektir; yani fazla üretim ve eksik talep. Son yükseliş devresinde, sınırsız üretim artışı, biriken mal fazlası ekonomiyi tekrar çıkmaza sürüler ve krizler tekrar başlar.

Bu genel çerçeveye, ekonominin askerileştirilmesinin, devlet monopol kapitalizmini, teknolojik gelişimlere, az gelişmiş ülkelerin mücadelesini, emperyalistler arası çatışmaları ve sosyalist ülkelerin gitgide artan kalkınma hızlarını da eklersek kapitalizmin genel buhranının ve kapitalist dalgalanmalarının yapıları anlayabiliriz.

Kapitalizmin genel buhranı içinde dalgalanmalar daha sık süreleri daha kısa olmaya başlamıştır. Birinci Dünya Savaşından önce, ekonomik dalgalanmalar, sekiz-oniki senelik sürelerde oluşuyordu. 1919-1933 arasında ise, üç buhran olmuş ve herbiri 6-7 yıl sürmüştür. Depresyon devreleri, daha uzun, ve üretimin yükseliş devreleri daha az dengeli olmaya başlamıştır. İkinci Dünya Savaşının sonunda buhranlar daha da şiddetlenmiş, sosyalist ülkelerin güçlenmesi ve milli kurtuluş hareketleri ABD ekonomisini epeyce sarsmıştır. 1949 yılında, Amerikan sanayii ağır bir krize uğramış, ve 1953'te tekrar bir buhran geçirerek sınırlı üretim düşmüştü, işsizlik artmış, stoklar birikmiştir. 1957 ortalarında kapitalistler yeni bir atılıma girmişler ve böylece ekonomi bir fazla üretim krizine uğramıştır. 1958'de durum daha da ağırlaşmış, 1957-1958 krizi sonucu ABD, 1958-1961 yıllarının iktisadi durgunluğuna sürüklenmiştir. 1957-60 arasında kârlarda ve üretim seviyesinde nisbi bir düşüklük, işsizlikte nisbi bir artış gözükür. Bu arada, makina ve diğer malzemeler yavaş yavaş günlerini doldurmuş ve buna teknolojik gelişimler de katılınca yeni yeni yatırımların doğması gerekmiştir. Kapitalistlerin en belirgin özelliği, durup dinlenmeksizin sermaye birikimi yapmak ve kâr etmek olduğundan 1957-60 durgunluğundan sonra bir yatırım yarış başlamıştır. Böylece, işsizlik azalmış, ücretler artmış, ve yeni teknolojik gelişmelerin de sayesinde kârlar toplam üretime nazaran daha yüksek bir seviyeye erişmiştir. Bir süre için yatırım hızındaki artış, toplam üretimi, üretim kapasitesinden daha fazla arttırdıysa da, bu tatlı kârlar kapitalistlerin kör bir iyimserlik içinde yatırımlarını daha da arttırmalarına yol açmıştır. Ama sistemin genel gelişiminden haberleri olmadıktan fazla açılmaları, bir yandan stokların çoğalmasına sebep olurken, bir yandan da üretim kapasitesinin toplam üretimden daha fazla artmasıyla sonuçlanmıştır. Yani, ortada mal vardır, alan yok. Kapasite vardır, üretime gerek yok. Bu durumda işler elbette

tersine döner. 1960-1966 arasında Amerika'nın toplam ürünü ve kişi gelirleri % 40 artmışken, üretim kapasitesi ve kapitalistlerin kârları % 76 arttıysa göre bu durum böyle sürmeyecektir. İşte 1967 yılına, ABD ekonomisi böyle karanlık bir havada girmiştir.

Şimdi 1967 yılındaki duruma gelelim. 1967 yılı ekonominin kilit noktalarında bir durgunluk vardır. Sınırlı gayri safi üretim artışı çok düşmüştür. İki sene önce % 8-9 olan sınırlı üretim hızı hemen hemen sıfıra yaklaşmıştır. Otomobil satışları % 9,6 azalmış, çelik üretimi % 5,3 düşmüştür. 1963-1966 yılları arasında % 15-20 senelik hızla artan özel yatırımlar 1967'de ancak % 1,4'ük bir hızla artabilmiştir. Cari fiatlarla olan bu hızın fiat ayarlamasını da yaparsak imalat, istihraç, toptan ve perakende satış, demiryolu ulaşımı v.s. deki korkunç yatırım düşüklüğünü görürüz. Üretici kapasiteden yararlanma oranı da aalmıştır. Örneğin; imalat sanayiinde kapasiteden yararlanma oranı 1966'da % 91 iken 1967'de % 84'tür. Bütün ekonomide işsizlik oranı % 4,3'ü bulmuştur. Ama aslında gerçek işsiz sayısının % 7'yi bulduğunu bile söyleyebiliriz. Stoklar yüksek, inşaat sektörünün durumu berbat, yeni yatırımların geleceği tehlikeydedir. Kullanılmayan kapasite, fazlalığı hissettirmektedir. Bugünkü üretim kapasitesiyle talep seviyesi arasındaki uçurum kapanmadıkça yeni bir yatırım akımı beklenmeyecektir. Amerikan ekonomisi 1960'lardaki üretim atılımı ile yaratılan kapasiteyi artık daha fazla geliştiremez ve doyuramaz, hale gelmiştir.

1960'ların iktisadi atılımı oldukça uzun sürmüştür. Bunun nedenlerini dört noktada toplayabiliriz. Birincisi, Kennedy - Johnson yönetiminde savaş harcamalarındaki korkunç yükselmedir. 1960'da 44,9 milyar dolar olan savunma masrafları, 1966'da % 46 oranında artarak, 65,5 milyar dolara ulaşmıştır. Bu, gerek mal ve hizmetler için talep şeklinde dolaysız olarak, gerek kapitalistlere geleceği pembe gösterip yatırımları teşvik ederek ekonomiyi canlandırmıştır. İkincisi federal hükümet harcamalarının, gelirlerini ortalama 5,4 milyar dolar aşmasıdır. iBr yandan harcamalar arttırılırken, bir yandan da vergiler azaltılarak ekonomiye talep enjeksiyonu yapılmıştır. Üçüncüsü, vergi azaltmalarının özel yatırımları teşvik edecek şekilde yapılmasıdır. Vergi yükünden kurtulan şirket kârları böylece yatırıma yönelmiştir. Dördüncüsü de, tüketicilere verilen kredi ile yaratılan taleptir. Ama tüketici bir yere kadar borçlanırsa, vergiler bir düzeye kadar indirilirse, toplam üretim yaratılan kapasiteyi bir dereceye kadar aşabilir. Ondan sonra, kapitalizmin kanunları öyle bir işler ki ufukta kıza belirlirir. Yani, sermaye birikiminin hızı, iktisadi dalgalanmaların durumunu belirler.

İşte bu koşullar altında, ABD için yapılacak tek şey vardır: savaş sanayine yüklenmek, yani askeri harcamaları daha da arttırmak. Bugün ABD'de savaş

sanayiinde kâr diğer sanayi kollarından iki üç kat fazladır. Kişi başına düşen askeri harcamalar son beş yıl içinde en azından yüz kat fazla olmuştur. Bu gün işsizlik oranı, eğer % 9 değil ise, bu, harp sanayii sayesinde. Bugün bir iktisadi durgunluğa girilmemişse, bu hep gitgide finans oligarşi içinde esas yeri işgal eden kapitalist savaş ağaları yüzü suyu hürmetindedir.

Ama kapitalist krizin, bu kısa vadeli çözüm yolu, uzun vadede tam bir çıkmaza sapar. Bir yandan durgunluk devresine girmiş nisbi kâr azlığı ve üretim kapasitesi fazlası içinde sivil sanayi, bir yanda ise tıkr tıkr işleyen harp sanayii... Bir yanda işsizlik bir yanda enflasyon... Hükümet bu ikili çıkmazdan kurtulmak zorundadır... Hem Vietnam 'savaşı için yapılan harcamaların yol açtığı enflasyonu önlemek lazım, hem de harp sanayii gibi bir temel kolu çökertmemek için her türlü silâh yapımına devam etmek ve bu silâhları kullanmak lazım... Johnson hükümeti ne yapсын, tatar vergileri arttırıp turist harcamalarını azaltır ve Amerika'nın tahsisiz çocukları zencilere ayırdığı fonları kısar. Bunları yapar ki, Vietnam 'savaşının masraflarını çıkarabilsin, dolarm' durumunu kurtarsın, ve harp sanayinin patronlarına yaransın. Bir yandan da, sivil sanayide bir yatırım artışı olmasın, böylece harp sanayinin ağır üretiminin doğurduğu sonuçları önlemek için alınacak tedbirlerin, sivil sanayi etkilemesini diler... Ama kapitalizmin kanunları, kapitalistlerin istediği şekilde işlemez. Sivil sanayide durgunluk, harp sanayiinde yayılma artar. Halk yeni vergilere, Vietnam savaşına karşı çıkar. Zenciler artık yeter. deyip isyan ederler. İşçiler ücret artışı diye diretirler, dolar sallanır, düşecek gibidir. Dünya, ABD'nin aleyhine dönmüştür. Bir de bunun üstüne kahraman Vietnam halkının büyük direncini ekleyelim... Bu durumda Johnson'un sahnedan çekilmek için geç bile kaldığı anlaşılır. Johnson gider, Mc Carthy gelir, veya Kennedy gelir. Kişi değişiklikleri temelde hiçbirsey ifade etmez. Onun için Johnson'un çekilmesine, Vietnam savaşını durduracağına, iddialarına bakmamak gerekir. Önemli olan hem durgunluk, hem de enflasyon çeken Amerikan ekonomisidir. Amerikan emperyalizmi, saldırganlığa Johnson'un gitmesiyle değil, Amerikan ekonomisinin bir buhrana sürüklenmesiyle ve az gelişmiş ülke halklarının kurtuluş savaşlarında direnmesiyle son verecektir. Bu son veriş de onun ölümü olacaktır. Amerikan ekonomisi büyük bir krize gebe. Milli irtulüş savaşları, bu krizi yaklaştıracaktır.

Vietnam savaşını kanıtlamıştır ki, düşman ne kadar güçlü olursa olsun, bir ulus kitle olarak ona karşı çıkınca, o düşman yenilir. Amerikan emperyalizmi, çöken bir dünyadır. Vietnam ise, geleceğin ülkesi...

Yer Yüzünün En Büyük Gücüne Karşı: VIETNAM DİRENMESİ

Eğit olıyan güçler arasındaki kav-
gaları, Davut'la Calut'un savaşına ben-
zetmek, çok beylik bir teşbihtir ama,
Vietnam savaşını inceliyeceğimiz şu ya-
zıya başlarken, ister istemez, Tevrat'ta-
ki bu efsane, insanın aklına geliyor.

Kuzey Vietnam ve Vietkong'un
sosyalist ülkelerden hatırı sayılır mik-
tarda savaş gereci yardımı gördükleri
ve mücadelelerini yalnız başlarına sür-
dürme durumunda olmadıkları söylen-
mekte ise de, gelmiş geçmiş en kor-
kunc askerî güç karşısında giriştikleri
direnme hareketini ayakta tutabilmek
için elzem olan bu dış katkının, Viet-
nam direnme hareketi ile ABD. ara-
sındaki eşitsizliği ortadan kaldırmaya
yeterli olacağı herhalde iddia edilemez.

Amerikalıların, güneydeki çeşitli
müstahkem mevkiilerde üslenmiş 500
bin askeri vardır. Göklerde dev hava
kuvvetleri, denizlerde 7. filonun muh-
teşem armadası kuş uçurtmamaktadır.
Ayrıca, ayak işlerinde kullanılan 600
bin güney Vietnamlı da cabası...

Hanoi'nun askerî hareketini felce
uğratmakla görevli saldırgan jetler,
Kuzey Vietnam'daki yakıt depolarını,
köprüleri, sanayi kuruluşlarını, hattâ
hastaneler, okullar gibi sivil tesisleri,
yani önemli önemsiz ayırdetmeden her
türü hedefi aralıksız bombardmana
tutuyor. Gene jetler sayesinde, Ameri-
kalılar; güney Vietnam topraklarında-
ki askerî hareketin tümünü, hiç de-
ğilse gündüzleri, denetleyebiliyor.

Ama, Vietnam direnme kuvvetleri,
bugüne dek, süregiden bu vahşi sava-
şa hiçbir açık vermeden, karşı koy-
makla kalmayıp, hamle önceliğini dai-
ma ellerinde bulundurmayı da başa-
rılmışlardır. Vietkong'un son saldırısı, bu
gerçeğin dört başı mamur bir kanıtıdır.

taşıyla napalm bombası arasında ne ay-
rım varsa, Mekong deltasında ya da
Pleiku'daki Ban Me Tuot yaylâsında
çarpan siyasal askerle «made in USA»
askerleri arasında, onca ayrım vardır.

Peki ama, doğal güçler karşısında
aynı koşullara sahip iki insan, iki as-
ker arasında nasıl bunca ayrım olabili-
yor! Bu soru, ancak hayvanlar için
geçerlidir. İnsanın, bu konuda hayvan-
dan ayrıldığı tek nokta: Bilinçli ola-
rak, bu koşulların sonuçları üzerinde
etkili olabilmesidir. İşte Vietnamlı ko-
münist askerin üstünlüğü budur.

Mao'yu Batı âlemi karşısında dev
leştiren Dien Bien Fu zaferinden son-
ra, yeryüzünün dörtbir yanında geli-
meye başlayan modern gerillacılar, ba-
şarıya giden yolu Mao'nun 1938 de or-
taya attığı şu formülü yerel gereksin-
meler uyarıyarak bulmuşlardır:

«Parolamız, müstevliye karşı va-
tan için çarpmaktır. Bizim gözümüz-
de, yenilgiyi kabullenmek bir suç ve
direnme savaşının zaferi için çarpmak
kimsenin yan çizemeyeceği bir görev-
dir.»

Bu ilke, Ho Chi Minh'in dilinde
de şöyle bir anlatım buluyor,
«Bağımsızlık ve özgürlükten aziz
ne olabilir!»

İşte bu şiar, Vietnam'da Amerika
ve ortaklarına karşı savaşan halk için,
bir amentü değerindedir. Halk adına,
halk için, halk tarafından sürdürülen
bu devrimci savaşın ayrıntı kabartan
mayadır.

Bu ilkenin tutarlı olup olmadığı
konusunda çamura yatanlar, yararlı
yanlarını gösterenler, ya da gerçekle-
re uymadığını ileri sürenler çıkabilir;
tek tartışma götürmeyecek nokta, Viet-
kong mensuplarının zihinlerini ve bi-
linçlerini mitralyöz ya da el bombası
tutan bir elden daha etkili ve tehli-
keli biçimde silâhlendirdiğidir.

GÜNEY VIETNAM ASKERİNİN YETİŞMESİN- DEKİ ZAAFLAR :

Güney Vietnam'da askerin yetiştirilmesini Amerikan ordusu yükümlen-
miş. Bu konuda en usta, en insafsız
ve — tâbir caizse — en insanlık dışı
öğretmenleri, yani deniz piyadelerini,
yeşil bereli özel kuvvetleri, Avustral-
yalıları ve Yeni Zelândalıları seferber
etmiş.

Savaş tekniği adına her aşamada,
akla gelebilecek ne varsa, zihni yete-
neklerin değerlendirilmesi, beden eği-
timi, disiplin anlayışının aşılanması,
silâh kullanma, iyi kötü strateji, yani
savaş konusunda ne var ne yok, öğre-
tiyor Amerikalılar. Doğrusu hakkı yen-
mez!...

Saygon çevresindeki uçsuz bucak-
sız üslerde onbinlerce Vietnamlı genç,
talim yapıyor. Çalışmalarını gittiği gör-
düm. Tatbikatlarında bile bulundum.
Sonra, tesadüfen oradan geçen Ameri-
kikalı senâtorlere ya da yabancı kurul-
lara teşhir edilmek üzere, alestâ bek-
liyen seçme ekipleri de gösterdiler.

Ağaçtan peykeler üzerinden, her-
halde Vietkong'a karşı sürdürecekleri
ideolojik savaşta kullanacak üzere, cep
defterlerine «Karşı şiar» lar kopya e-
den yüzlerce rastladım. Ama bu,
Tiyö-ki modası âdab-ı muâşeret ders-
leriyle, ormanlarda ya da pırnç tarla-
larında çetelere verilen dersler arasın-
da, tam bir uygarlık boyu ayrım var.

Amerikalıların dayanmak istediği
demokrasi felsefesi, bir Asyalı için tü-
müyle abes görünen kavramlar içerir-
yor. Örneğin özgürlük, eşitlik gibi söz-
cüklerden bir Vietnamlının bir şey an-
laması ya da hatırlaması mümkün de-
ğildir. Hele uhuvvet deyince, bir ba-
tılının anladığı ile, bir Vietnamlının
anladığı arasında dağlar kadar fark
vardır.

Hristiyanlık etkisinde kalmış kim-
selerin dışında, dünya nüfusunun üçte
ikisini kapsıyan büyük çoğunluk, bu
sözcüğün ne anlamda kullanıldığını
bilmemektedir. Bu koşullar içinde, Fi-
del Kastro'nun Vietnam savaşı hakkın-
daki tanımı, tüm önemini kazanmakta-
dır: Bir tekniğe karşı, bir uygarlık.

Dahası, acemi erat okuluna yazıl-
dığı anda, genç Vietnamlı baştan aya-
ğa başkaldırma halindedir. Hemen zih-
nini kilitler ve kafasına nüfuz edebi-
lecek her türlü parolaya karşı gayri
ihtiyarî pasif savunmaya geçer. Bu
gözlem, bizzat Vietnam'da araştırma
yapmakla görevlendirilmiş Mişigan Üni-
versitesi psikoloji uzmanlarındır. Bu

kitap kurdu uzmanlar bile, yirmi yıl-
dır süren savaş sonucunda, güneyli
gençlerin içine düştüğü bezginlik ha-
lini anlamakta gecikmemiş.

GÜNEYLİLERİN SAVAŞMAYA GÖNLÜ YOK...

1965 te, yani tırmanmanın başla-
dığı tarihlerde, Saygon Hükümeti, 13
yaşını tamamlamış bütün vatandaşla-
rın zorunlu olarak askere alınmasına
karar verdiğinden bu yana, asker egi-
timini aralıksız devam ediyor.

Bu hesaba göre, Saygon, kısa za-
manda 600 bin kişilik bir orduya sa-
hip olacaktı. Ama evdeki hesap çarşı-
ya uymadı. Asker kaçaklarını yakala-
mak için kenar mahallelerde pırnç ye-
tiştiren köylerde arama-taramalar mı
yapılmadı; kaçakların ailelerine baskı
mı yapılmadı, neler neler... Ama bütün
bunlar, güneyli halkın benimsediği
bu savaşa katılması yolunda en küçük
bir sonuç vermedi. Savaş angarya gö-
züyle bakıyordu halk; böyle bir ortam
da askerlik yapanlar da hiçbir zaman
iç huzuru duyuyorlardı.

Asya, askerden kaçmak için, tüm
dehşetini seferber etmişti. Kesesine gü-
venenler, 8 — 15 bin kuruş arasında
adım başında satılan pasaportlardan
bir tane ediniyor, Fransa ya da Ame-
rikaya kapağı atıyor. Buna gücü yet-
miyenler, doktorları beş on kuruşa
görüldürüyor çıkmaya uğraşıyor. Bazı
ları da tanışlarını için içine sokup, so-
nu gelmez öğrenimlerle tecil almağa
çalışıyor. İşte bu gibi kulpolarla vatan
hizmetini kaytarmayı başaran yatırı
sayılır kitleye «altın çocuklar» deniyor.

Bütün bunların sonunda elde ka-
lan 150 — 200 bin kişilik ordu, epey
külistür kışlalara dolduruluyor, bay-
ramlarda seyranlarda bu kışlalardan hali
görülmeğe değer. Askerlerin bütün ak-
rabayı taallûkata toplanıp, evlatlarını
ziyarete geliyor. Bir muhabbet havası
ki; deme gitsin. Asyalı ailelerin evlat-
larına düşkünlüğünü bu tablodan iyi
anlatacak şey bulunamaz.

Aile deyince, ana-baba-kardeş, ama-
ca çocukları, dayılar, halalar, dayanış-
ma halindeki yüz elli iki yüz kişilik
bir grup. Bir batılın bu akrabaları
birleştiren bağları gerçek yüzüyle tanı-
masına imkân yok.

Ama bu bağlar, bazı davranışları
doğrudan doğruya etkiliyor. Askerin
bu türlü yetişmesinde belli başlı etken
oluyorlar ve Amerikan — Vietnam ilin
tillerinin gitgide yozlaşması, bundan
doğuyor.

Peki, Amerikalı eğitimciler bu
gerçeğe karşı ne gibi tedbirler alıyor?
Hiç... Çoğunluğunun haberi bile yok.
Onlar, hâlâ teknik sorunlarla kafa
doğuyor.

patlatıyor.

Vietnam savaşının bugüne dek tek
olumlu sonucu, niye dövuştüğünün bi-
lincinde olan, tutarlı ve iyi hazmedil-
miş bir ideolojiyle silâhlanmış insanın,
tutkularından ya da hiç değilse bir amaç-
tan yoksun rakipler karşısında her za-
man zafere ulaşabileceğini ortaya koy-
muş olmasıdır. Vietkong'un zihninde kök
salan marksist ideolojinin yargılanması
ve birçok zaaf, gelişmelerle dolu ol-
duğunun iddia edilmesi elbet mümkün-
dür. Ama hiç bir zaman, Vietnam sa-
vashının dünyaya bir kez daha, düşün
gücünün kılıç gücünden üstün olduğunu
kanıtlanmasına engel olamaz.

Bu noktadan hareket ederek işin
kaynağını bulmaya çalışalım. Örneğin,
Saygon hükümeti yetkililerinden birinin
«kertenkeleler» diye bahsettiği Güneyli
askerlerden pek değişik meziyetlere sa-
hip olıyan Tonkinli bir gencin, Kuzey
Vietnam ordusunda savaştığında, Asya
gibi feleğin çemberinden geçmiş bir or-
tamda bile herkese parmak ısırtacak
kadar etkili, sert ve ele avuca sığmaz
bir savaşçı oluvarışının nedenlerini ara-
ştıralım; Ashnda bu sorununuzun dü-
ğüm noktasıdır ve çözümlendiğinde,
adamların yetişmeleri sırasında tabi ol-
dukları üçlü eğitime bağlı olduğu çıka-
caktır: Maddî - Manevî - Siyasal yön-
lerden eğitim.

Tskiden Asya'da, özellikle Çin'de, bir
komutan ne kadar zalim olursa olsun
askerler onu baba gözüyle görürler ve
o da bütün davranışlarında hakkaniyet-
ten ayrılmamaya, askerlerin gözünde bu
saygıyı yitirmeyeğe dikkat ederdi. Son
çeyrek yüzyıl içinde başlayan batıla-
ma hareketleri, aşiret yaşayışında dede-
lere gösterilen bu tanrısal saygının or-
duda da komutanların tanrılaştırılması
halinde sürüp gitmesine engel olamamış-
tır. Vietnam sanatının roman, tiyatro,
destan, türkû gibi çeşitli dallarında Tan-
rısal ve esirgeyici kerim bir dedeye du-
yulan özelem sık sık belirtilir. Tabii her
hangi bir uğraş içersine girildiğinde de
böyle hayran olunan, sevilen ve korku-
lan bir dedenin olması ya da olmaması
genç Vietnamlıların ruhi dengesi üze-
rinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Bir de, beyaz eldivenli, batıl an-
lamda bir savaşa hazırlanmış, West
Point'taki yüksek savaş akademilerinde
okuduğu sırada savaş sorunlarını ame-
rikanca düşünmeğe alışmış, hattâ asker-
lerin içindeyken bile aralarında ameri-
kanca konuşan subayları göz önüne ge-
tirin. Üstelik, acemi erata talim yapı-
ran, silâh kullanmasını, gizlenmesini,
yerde sürünmesini, adam öldürmesini
öğreten subay, onları savaşta götüren
subaydan ayrı bir kişidir. Bu batı zih-
niyeti içinde düşünülünce çok normal
gelir ama, bir Asyalının, önceden ta-

niyip itaat etmeğe alışmadığı, başka bir
bölgeden, başka bir ortamdan gelmiş su-
baylar emrinin savaşırken, kendi aşire-
tinde dedesinin yanında duyduğu şmr-
sız güvene benzer bir duygu taşıması
mümkün değildir. Zaten söylendiğine
göre, Güneyli subaylar, askerin kade-
rini paylaşılmamakla bu güveni yok et-
mek için ne gerekirse yapıyorlarmış.
Onların kişiliğinde ise sanki, yüzyıllar
boyunca Çin'de ve tüm Uzak Doğuda
halkı haraca kesmiş olan derebeylerinin
bencil, maddiyatçı hayaleti canlanıyor.

KUZEYLİ SAVAŞÇILAR İSE BİRER «AYAKLI DOKTRİN»

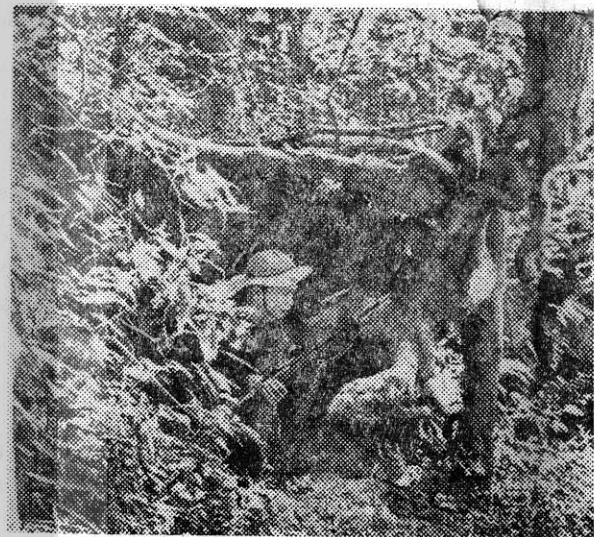
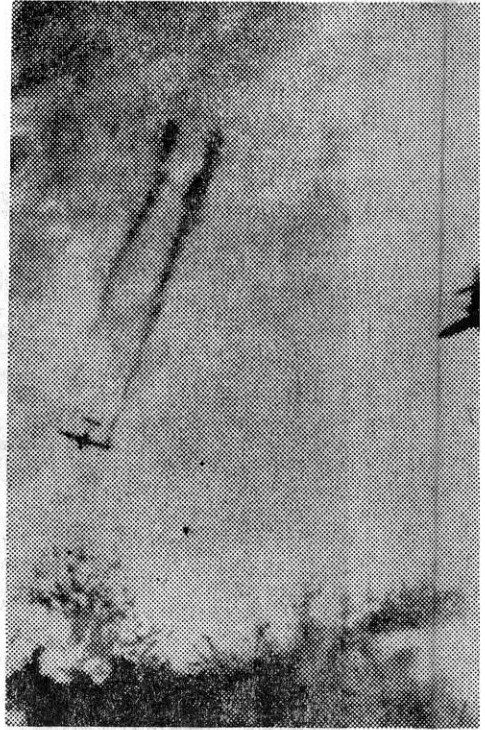
Bu sorun karşısında Kuzey Viet-
namlı, ya da U. K. C.'ye mensup mark-
sistler nasıl bir yol tutuyorlar acaba?
Bir kere, klâsik semaları uyarınca soru-
nun varlığını kabullenmekle işe başlı-
yorlar.

Tarihsel ve psikolojik kavramların
birbirine girdiği dialektik bir tahlille
teşhir ettikten sonra bazı veriler sap-
tıyarak onları tanımlıyorlar. Bu tanımlar
birtakım çelişmeler içeriyor. Mark-
sist-leninist zihniyetle onları aşmak Ha-
noy'daki Komünist Partisi teorisyenle-
rinin görevidir. Bu teorisyenler, bir aşı-
retin bireylerini birbirine bağlayan duy-
gusal ve sosyal etkenlei belirli formül-
lerle saptamaktadırlar.

Teoriden uygulamaya geçiş, gerek-
sinmelere uygun olarak yapılıyor. Diye-
lim ki Saygon hükümeti denetimindeki
bir köye gidilip eli silâh tutanları U.K.C.
saflarına çağırarak, ya da her zaman ve-
rilenin dışında bir miktar daha pırnç
yardımı istemek gerektiği. Hemen o köyün
en muteber kişisiyle akrabalık bağları
olan bir temsilci aranıyor. Hattâ Güne-
yin bazı bölgelerinde, «Amerikalı saldı-
rganlara karşı nasıl etkili bir direnme
sürdürülebilir» ya da «kukla birliklerin
kumandanlarını nasıl tasfiye edilebilir»
gibi konularda, propagandanın hitap
etmesi gereken aşiretlerin değişik özel-
likleri göz önünde tutularak, temsilci-
lere verilen talimatlarda ince ve küçük
anlatım ve nüans ayrımları yapılıyor.
Tien'ler, Tiyö'ler Kang'lar, Do'lar vb.
bu an'a'm özelliklerinde belki başka
birisi için zerrece değeri olmayın fakat
kendilerine her şeyi birden açıklayıve-
ren simgeler, raconlar, rûmuzlar, bulac-
caklardır. Böyle nazik bağlarla yekvü-
cut olan aşiret üyelerinin hangi konuda
olursa olsun aralarındaki dayanışmaya
ihanet etmeyeceği, birbirini ele vermi-
yeceği açıktır.

«İNSAN SÜT KARDEŞİNİ ELE VERMEZ»

Güneydeki bir köy tooluluğuna da-

VIETKONG, GÜNEYDE «SUDA BALIK» KADAR USTALIKLIDIR

Fernand Gigon'un röportajı

Bir gün elbet barış gelecek. Viet-
nam savaşının hesabı, kitabı tutuldu-
ğunda Pentagonlu düşünür ve stratej-
lerin ne kaba bir yanlışlığı düştükleri
apaçık ortaya çıkacak. Bugüne kadar
yenilgi nedir bilmeyen Amerikan or-
dusunun, bu savaştaki başarısızlığının
nedenleri araştırıldığında, bunun, kar-
şılarında savaşanların niteliğini yanlış
tanımlamaları sonucu olduğu anlaşıl-
cak; gerek Kuzey Vietnam ordusu, ge-
rek Ulusal Kurtuluş Cephesi basit as-
ker toplulukları olmaktan çok uzak-
tır.

İşte bu yanlış tanımlama sonucun-
da, Amerikalı «beyin» ler, içine düş-
tükleri gafletten, en azından üç yıldır
başlarına gelmedik belâ kalmadığı hal-
de; bir türlü kurtulamamaktadırlar.
Akkıları fikirleri, hâlâ meseleyi zor
kuvvetiyle gözlemekte. Kendilerinden
zorlu kabadayı olamayacağına inandık-
larından, kesin sonucun ancak bu yol-
dan alınabileceği yargısına varmışlar.

Sonuç deyince de, eski alışkanlık-
larıyla, Zafer'i anlamaktadırlar. İşgal
kuvvetlerinin mevcudunu çoğaltırsın,
birlikleri daha bir desteklerin, ateş
gücünü artırırsın; olur biter! 1968 so-
nunda Vietnam'daki Amerikan asker-
leri 525 bini bulacakmış; Varsın mil-
yona kıksın. Mao Çe Tung'un ve U.K.C.
Merkez Komitesi üyesi Nguyen van
Tien'in dedikleri gibi: «Vietnam'da ne
kadar fazla Amerikalı olursa, o kadar
fazla Amerikalı ölecek demektir.» Yani
Vaşington'un zafer umutları bir o
kadar daha azalacak.

İster General Giap'ın ordusuna,
ister Vietkong ya da «Komünist Viet-
namlılar» diye lâkap atılan U.K.C. ye
bağlı olsun, Vietnamlı savaşçı her şey-
den önce bir siyasetçidir. Muhariplik
arkadan gelir. En iyisi şöyle demeli:
Vietnamlı savaşçı bir ideolojiyi askerî
harekata dönüştüren bir askerdir. Biri
öbürünü doğurur.

Bu tanımlı günümüzdeki savaşın
somut ve nesnel gerçesiye içindeki
yerine oturup denetledikten sonra,
Vietnamda olup bitenlerin özelliğini ve
ruh halini anlamak epey kolaylaşacak-
tır. Amerikalıların bu tanıma sırt çe-
virmeleri, bu savaşı yürütürken düştük-
leri acı yanlışları açıklamaya yeter.
Barış taarruzuna geçtiklerini iddia et-
tiklerinden bile, bu derece idrakten yok
sun kalmaları da yine aynı nedenle a-
çıklanabilir. Zaten onların barıştan an-
ladıkları şey, kendi isteklerinin tartış-
masız kabul edileceği bir «Teksas ba-
rışı» oluyor. Uzun lâfın kısası, sapan
TÜRK SOLU - SAYFA: 4 —

Röportaj FERNAND GIGON

«Zaten güney ordusundan kaçıp Vietkong'a katılanların haddi hesabı yok; bazan tüm birlik, silâhları, cephanesi, istihbaratıyla olduğu gibi transfer oluveriyor. Bu gibi durumlarda, yeni gelenler günlerce sorguya çekildikten sonra doktrinsel eğitimleri için gerilere sevkediliyor.»

Çeviren: Röportaj metninde Milli Kuruluş Ordusu Vietkong olarak adlandırılmıştır. Bu yanlış deyim metne sadık kalmak endişesiyle aynen kullandık.

gütülük üzere teksir edilmiş bildirilerde, ülkenin dört bir yanı için geçerli şifaların yanında, o bölgeden bir küçük çocuğun kahramanca öyküsü de yer almaktaydı: «Na-ke» adı verilen piriçe üreticilerinden birinin 15 yaşındaki oğlu, Amerikalılarca kesilmiş bir bölgede Vietkong propagandacılarına kılavuzluk etmek için gönüllü çıkmıştı. İşini bitirip geri dönmekteyken, bir U-10 casus uçağı onu görüp merkeze bildirmiş ve birkaç dakika içinde yüzübeşlik Amerikan havan gülleri çocuğun gizlendiği ormanın tiftiğini atıvermiş.

İşte bu gibi münferit fakat kitlelerin gözünde anlamlı olayların ustalık ve inçelikle işlenmesi, Amerikalıların psikolojik servisleri aracılığıyla köylerde yürütme çabalarıyla «demokrasi misyonunu» paçavraya çevirmektedir. Köylere gittiklerinde na-ke'lere karşı Saygon hükümetini savunur bir tavır takınan ve ne yaparsa yapsın yabancılaşmış kurtulamayan bu ekipler geri döner dönmez, Vietkong ekipleri gelirler ve yerine geçirmeyen toprak reformu vaatlerini, ülkeye özgürlük getireceğini iddia edip 600.000 Amerikan askeri getiren hükümetin yalanlarını sayıp döküp, aralarında işçiden ve köylüden hiç kimse bulunmayan bu misyonerlerin ipliğini pazara çıkarırlar. Kanıt olarak: «Bakin, derler, Güney ordusundan kaçıp çetelere katılan gençlerle konuştuğumuzda, acele erat okulunda kendisine yapılan telefonların zerrece etkisinde kalmadıklarını görüyoruz; o züppe satılmış subayların halka ne derece uzak olduğuna daha iyi kanıt olur mu?»

Zaten Güney ordusundan kaçıp Vietkong'a katılanların haddi hesabı yok; bazan tüm birlik, silâhları, cephanesi,

istihbaratıyla olduğu gibi transfer oluveriyor. Bu gibi durumlarda, yeni gelenler günlerce sorguya çekildikten sonra doktrinsel eğitimleri için gerilere sevkediliyor.

İşte iki ordu arasındaki ayrımı en iyi ortaya koyan nokta: Güneyden kaçıp Vietkong'a katılan askerler, teknik yetişmeleri ne kadar mükemmel olursa olsun, bu doktrinsel eğitimden geçmedikleri takdirde savaşa intibak edemiyorlar, görev duygusundan yoksun kalıyorlar.

Tersine, Vietkong saflarında çarpışırken, Amerikalılara tutsak olup canını kurtarmak için dönmüş görünen kuzeylerdeki eleştirici zekâ, yabulan tüm telkinlere karşı yok olmuyor, Güney ordusu içinde yadırganıyor, hattâ tehlikeli oluyor.

Vietkong ordusunda subayları askerden ayırd eden tek şey görgüleri, bilgileri ve taşıdıkları sorumlulukların ağırlığıdır. Subay askerlerle birlikte yerde yatar. Bir iş yapılacağı zaman en başta o çalışır. Silâhları askerlerinin ayırdır, fazla olarak yalnız tabancaları vardır. Sürdürülen harekâta herkes herşeyi görür, bilir. Kumandanın askerinin gözünde o özenlen dedeyi can'andırır hakkaniyeti, kudretiyle Tabii bu dede aşiret sınırlarını da aşmış, bir kabile başkanı kadar yücelmiştir. İşte batılı gazetecilerin «Vietkong fanatizmi» diye kastettikleri, kumandanın etkin varlığının doktrinde ve eylemde yücelen biçiminden başka şey değildir. Tümyle sehit olan bir Vietkong birliğinin cesetlerini inceleyen hangisinin kumandan olduğunu anlamak mümkün değildir. Yalnız ceplerdeki not defterlerinden anlaşılır cesetlerin kimliği ve rütbesi.

Bu cep defterlerine her savaşçı

muntazaman, olayların akışı içinde düşüncelerini, eyleminin sonuçlarını, yargılarındaki yanlışları, bunlardan aldığı dersleri, kusurlarını kaydetmek zorundadır. Sonra bu defterler bir araya gelip okunduğunda, ortak bir harekâtın her yönünü izlemek mümkün olduğu gibi, değişik aşiretlere mensup bireylerin aynı eylem içindeki değişik izlenim ve davranışları da saptanabilmektedir. Diyalektik metodun «Özeli genele - Genel özele dönüşmesi» ilkesinin bu uygulaması gerçekten devrim yolunda atılmış tarihi bir adımdır.

KUMANDAN DEDE ROLÜNÜ OYNAR: ASIL YETKİ SİYASAL KURMAYINDIR

Bir Vietkong grubuna asıl belirleyici mevkide bulunan kumandan değil «siyasal kurmay»dır. Bir numaralı yetkili odur. Bizim Batı ordularında, ya da Güney Vietnam ordusunda bununla karşılaştırılabilecek bir rütbe yoktur. En küçük mangadan en büyük birliklere kadar her savaş biriminde toparlayıcı ve sürükleyici unsur odur. Onun davranışları partinin istemini yansıtır. En aşağı kademelere kadar Ho Şi Min ve Giap'ın sesini o duyurur. O hiç bir zaman yargularında yanılmayan kişidir.

Ama bunun sakıncalı yanı, siyasal kurmay bir çarpışma sırasında öldüğü takdirde ortaya çıkmaktadır. Grubun içinden yeni bir kurmay seçilmesi olanaksızdır, çünkü kurmayın parti tarafından atanması gereklidir. Siyasal bir kişi olan kurmayın kumandan üzerinde tartışılmaz bir otoritesi vardır.

GELECEK SAYIDA

Asya tipi üretim tarzı tartışmalarına katkı niteliğinde bir araştırma:

Şemdinli Aşiretlerinde Üretim İlişkileri

Arkadaşımız MUZAFFER ERDOST'un bu değerli araştırmasını gelecek sayımızdan itibaren yayınlamaya başlıyoruz

ULUSAL AÇIDAN

BURSA NUTKU

Hamdi KONUR

PANORAMA

Tüm ülkelerin olduğu gibi, bizim ülkemizin talihi de devrimci kadroların talihi ile sıkı sıkıya bağlı: ümitler, hayaller, hayal kırıklıkları ve sonra yine ümitler... Sadece ayakta kalabilmek bile bir yerde kahramanlık gibi geliyor insana. En yakın dostlar birer birer devrimmiş çevrenizden. Kimisi karanlık mahzenlerde husyeleri paramparça edilecek, kimisi dağbaşlarında.. Kimisi tımarhane köşelerinde kimsesiz ve veksulluk içinde... Daha da fenası, bunların geride bıraktıkları yetimler!.. Sanki kâbus içinde yaşıyoruz. Beraber kasık atmıştık karavana-ya. Aynı kelepçelerin altında katilistik jandarmaların arasına. Yankı, İli Anadolu türkülerini beraber dinlemistik kavruk odalarda. Bazen yaşamaktan utanıyordum. Sakin sakin otururken, yanlarına varırsam dostlarımı diyordum. Sonra da bir utanç geliyor içime. Bu geriye dönük romantik duygularından dolayı utanıyordum kendi kendimden. Bizi bu duygulara dostlarımız itiyor coğnuklukla. Mücadele gücümüzü düşmanlarımızdan alırlar. Eski devrimcileri yasalar dışına itme gayretindeki dostlarımıza sitem etmek bile içimizden gelmiyor. Yılların yüklediği sorumluluk duygusu bizi bu «sitem» den alıkoymuyor. Ama bir yazımızda, bu itişme ve onun zorlama gerçekleri eğilmek isteyeceğiz.

Ters yöndeki görünüme gelince: Bir genç çıkıyor ortaya. Başbakandır kendisi. Atatürk'ü kuşaktan sayılması gerekir. Ama, öteki yandan bakarsanız ki, adı tek bir uğultuları arasından geliyor. Ünlü Şahlanış Mitingleri kendi iktidar döneminde tertiplenir. Karanlık kuvvetler yeraltından gün ışığına çıkmıştır. Bursa'da önemli kararlar alınır. Toplantı ve mitinglerde sericci bir devlet sistemi önerilir. Cumhuriyete, devrimlere küfredilir. Tüm devrimci hareketler lanetlenir. Ve daha da ileri gidilerek açktan açığa «Cihad» ilân edilir. Hem de Bursa'dan. Atatürk'ün ünlü nutuklarından birisinin söylendiği Bursa'dan!.. Hiç şüphe yok ki, «Cihad» Atatürk'e, O'nun getirdiklerine, temsil ettiği fikirlere ve öncülüğünü yaptığı devrimci gelişmelere karşıdır. Ve Atatürk'ün kişiliğinde anlam kazandırmak istiyorlar «Cihat» hareketine. Güya Atatürk'e cevap vermiş oluyorlar. İrticai kararların Bursa'da alınışının temelinde bu gerekçe yatar. Ve hedef Atatürk'tür.

İşte bütün bunlar olup biterken, kendisini genç kuşağın temsiliisi olarak sunan sorumlu insan, bir de «delil gösterin» der. «Bizim yaş ortalamamız 35'dir. Biz Atatürk'ün düşmanı, devrim düşmanı olabilir miyiz?» der.

Bu notu da, sağ kanadın, sosyal mücadele çizgisine «Kuşak» kriteriyle girişini belirtmek için koyduk. Sağın mantığıdır bu. Şaşılacak bir şey de yok. Kararlı ne yapacağını ve ne yaptığı bilen bir insanın mantığı. Ne tartışılır kendisiyle ve ne de onu ikna etmek sözkonusudur. Yapılacak iş mukabil kararı vermektir ibarettir.

MESELENİN ASLINA GELİNCE :

Gerçekten ihaneti suyuüne çıkmış bir iktidar zamanında bile seriata dayanan bir devlet sisteminin meydanlarda savunulduğu görülmemişken, bugün eyleme geçen seriatiçi ve mukaddesatçı hareket neden çıkmıştır? Ve bu çıkış, bizim bünyemizden gelen bir hareket ya da, tesadüfi bir olay sayılabilir mi?

Bu hareket yoğunluğu bakımından geniş bir kitleyi içine almaz. Halka dayanmaz, köylüyü ilgilendirmez. Hiçbir dönemde ve hiçbir irtica olayı halktan çıkmamıştır. Halka dayanmamıştır. İrtica hareketi, yoğunluğu bakımından daha çok esnaf kitleleri arasında rağbet bulmuştur. Ve daima dış kıskırtıcılığın bir eseri olarak görünür. Örneğin, 31 Mart olayında İngilizlerin parmağı vardır. Şeyh Said hareketinin bir İngiliz hareketi olduğu şüphe götürmeyecek kadar açıktır.

Bu yönleriyle irtica hareketlerinin bünyesel olmadığı, kitleye dayanmadığı açık ve seçiktir. Böyle olmakla beraber, bu hareketler tesadüfi de değildir. Özellikle bugün görülen şekli ile, irtica hareketi tamamıyla dışa dönük, kökü dışarıda bir harekettir. Öncülük eden bir avuç yobazın kopardığı şamata, bastığı yaygara onları güçlü gibi gösterse de, gerçek öyle değildir. Onun kuvveti ve yaygın görünmesi, devrimci ve halkçı kesimin örgütsüz, pasif tutumundan gelir. Gerek felsefesi ve gerekse dayandığı sosyal kitle bakımından tutarsız olmasına rağmen «bu hareket güçsüzdür, umursanmaya değmez» diyemeyiz. Çünkü, irtica felsefesi, geri bırakılmış ülkelerde uygulanan ve benimsenen emperyalizmin felsefesidir. İrtica hareketleri ise, emperyalizmin kıskırtımlarıdır. İşte bundan dolayı onu umursamazlıktan gelemeyiz. Ve tehlikesi de buradadır.

1960 yılından sonra Birleşik Amerika'nın en yetkili kişileri, geri bırakılmış ülkelerdeki bağımsızlık, özgürlük ve millici hareketleri mahkûm etmiş ve onları karşısına da ümmetçi ve genel anlamda, dinci devlet sistemini çıkarmıştır. Bu yetkililere göre «Millî Kurtuluş hareketleri, barutun icadından bu yana en tehlikeli keşiftir. Amerikan varlığını tehdit eder. Ve her vasıta ile bastırılmalıdır.»

Bu kararı takiben, Orta-Doğuda İslâm Birliği sloganı atılmıştı ortaya. Bizde de, geniş halk tabakalarının dinsel eğilimi üzerine anketler tertiplenmesi ve uzman raporlarının tertiplenmesi aynı yıllara rastlar.

Bundan dolayıdır ki, bu eylemleri izleyen yıllarda eğitim felsefemizin dinsel temele kaydırılması ve öğretmen okulları karşısında İmam - Hatip Okullarının çıkarılması ve Suudi Arabistan'da üslenen emperyalist usakların ülkemizdeki yoğun çabaları, örgütlenme gayretleri ve nihayet fiili saldırıya geçmeleri rastgele bir hareket değildir. Tam tersine, İslâm ülkelerinde uygulanan emperyalist politika, masum halkın dinsel inançlarını sömürme ve onları kendi kurtuluş yollarını arama çabısından sapıtırma amacı güder. Millî Kurtuluş hareketleri karşısına kasten çıkarılmıştır. Millî varlığımız için daimi bir tehlike kaynağıdır. Vaktiyle, kapitalizmin gelişme ve emperyalizme geçiş dönemlerinde, geri ülkeler misyoner ihracı önemli rol oynamıştı. Bugün de, emperyalizmin çöküş döneminde aynı silâhın, daha da geliştirilerek, yoksul uluslara karşı kullanılması, irtica hareketlerinin tarihsel kaynağını ve tarihsel eğilimini gösterir.

Bursa hareketi, işte bu ışık altında önem kazanıyor.

TÜRKİYEYİ 1. EVREN SAVAŞINA KİM SOKTU? X

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

e- HALKI TAVLAYIŞ:

Çağın askerlerinden merhum «Hasan Amca» Enver Paşayı «Alman casusu» sayardı. Bilmiyoruz, Hacet de yok. Enver'in Enver olması yeter, artardı bile. Baş dönmesi her küçükburjuva tehlikeli ikbal salıncağında bir uçtan öbür uca sallanmaksızın edemez. Nitekim, bir Alman casusunun kolayca göze alamıyacağı şeyi Enver Paşanın yaptığını İngilizlerden dinliyoruz.

1918-1914 yılları «Donanma Cemiyeti» ile milletin nasıl coşturulduğunu kimse unutmaz. Donanmaya adları ve maketleri hâlâ Denizcilik Müzesinde yadigar duran «Sultan Osman» ve arkadaşları iki dritnot İngiltere'de yaptırılmış, birinin teslim alınması için Türk personeli bile gönderilmişti. Tam o sıra, Enver Paşanın Babil kurnazlığı ile gizledim sandığı Alman-Türk ittifak imzalanışı İngiliz gözünden kaçabilir miydi?

«3 Ağustos günü Amirallik Birinci Lordu Winston Churchill Türklere iki gemiyi teslim edemiyecini bildirdi» (A. M. ay. s. 21)

Türkiye halkının bu «İngiliz kancıklığı» önünde ne hâle geldiğini o günleri yaşamayanlar bilemez, emperyalizmin yerli ortakları ile işbirliği yapınca ne kadir olduğunu bilmeyen olur mu?

Alman turnayı gözünden vurdu. Ertesi gün, sonradan halk şarkılarının ünleceği «YAVUZ» adını alacak Göben, yanında «MİDİLLİ» olacak Breslau gemisiyle Akdeniz'de İngiliz donanmasının gözüne çarpmıştı bile. İki gemi 6 Ağustos günü saat 17'de Mesina'dan savaş bandosu çalarak geceye daldı. İngiliz enayiliği bitmez, tükenmezdir: Alman savaş gemilerinin Cezayir'e Fransa arasındak taşıt vurmaya gittiklerini sandı. Oysa Göben'le Breslau; koca bir İmparatorluğu (Türkiye'yi) göbeğinden vurmak üzere Çanakkale önüne gidiyordu. Ve bunu herkesten büyük heyecanla bizim Enver Paşa bekliyordu.

«8 Ağustos olmuş. İstanbul'da henüz bir haber alamamıştı. Yoksa İngilizler onları (Alman gemilerini) batırmasınlar mıydı?» (A. M. ay. s. 22).

Bu kuşku, Enver Paşa kahramanımızın paniğe kapılıp öbür uca sığmasına yetti. İngiliz anlatıyor:

«Çok ilginçtir: Sinirlerinin kontrolünü yitiren Enver oldu. Rus Askeri Atışını çağırdı. Ona, bir hafta önce Wangenheim (Alman) ile imzaladığı anlaşmayı kaldıran bir Rus-Türk ittifakı yapılmasını teklif etti. İttifak hükümlerinden birisi de, Liman Paşayı bütün Alman subaylarıyla birlikte geri göndermeyi öngörüyordu.

«Almanlar bu ikiyüzlülüğü bilmediklerinden, ertesi gün Liman'ın kurmay heyetinden bir üye gelip Enver'e: Göben ile Breslau'nun Çanakkale önünde bulunduklarını, içeriye girme mizaadesini beklediklerini bildirdi, Enver, bakan arkadaşları-

na danışması gerektiğini anladı, Alman subayı derhal cevap almaya mecbur olduğunu belirtti, hafif bir duralama olduktan sonra Enver: «Girsinler!» dedi. İki gemi gece karanlığında Çanakkale Boğazını geçtiler. Ne Rusya ile ittifak kaldı, ne bir şey.» (A. M. ay. s. 22)

İşte Emperyalizm önünde Enver Paşa bu idi; lim. Bize dev gibi gösterilen kişilere koca dün-

f- TEHLİKELİ PERENDE

Bu kerteye sokulmuş güdücüleriyle Türkiye'de Almanın yapmıyacağı şey olamazdı artık Tarihler ortada; 5 Eylülde Alman Marne muharebesinde şapa oturuyor. 4 gün sonra Alman, sanki babasının evi imiş gibi, Türke sormadan, Çanakkale Boğazını kapatıyor:

(9 Eylül günü Türk Donanmasına Kumanda eden İngiliz Limpus Paşa çekilmiş, ordumuz gibi donanmamız da Almanın tekeline geçmişti. Çanakkale önünde geçen İngiliz filosu bir Türk torpilörünü durdurdu; içinde Almanları görünce geri çevirdi):

«Bu havadis öğrenen Weber Paşa adında birisi, tümüyle kara savunmasına kumanda ediyordu. Boğazları kapatmayı üzerine aldı. Oraya mayınlar döktürdü. Fenerleri söndürdü, geçiş yasak olduğunu ilan etti. Almanlar şimdiye dek hiç bir zaman böylesine cür'etli bir iş yapmamışlardı. Çünkü Çanakkale Boğazından geçiş uluslararası bir anlaşma ile güdüliydü. Bu anlaşma, tarafsızlar gibi savaşanlar için de yürürlükte idi. Ve bu anlaşmanın ihlâl edilmesi bir harp işlemi oluyordu: Türklere bütün bu yapılanlardan haber verilmedi. İstanbul'da 27 Eylül günü yapılan kabine toplantısında olanlar öğrenildi.» (A. M. s. 24).

2 gün sonra başka bir sürpriz - Paşa Alman, Amiral Suşon Türkün başına harbin ateşini de yaktı:

«29 Eylül günü Göben, Breslau ve kısmen Almanlarca silâhlendirilmiş bulunan Türk filosu. Karadenizi aştılar ve o gün, ve ertesi gün, önceden haber vermediksin Odesa limanını, Sivas-topol kalelerini, Novorosiisk'i top ateşine tuttular. Erişebildikleri gemileri batırdılar. Petrol depolarını ateşlediler... 3 Ekim gün, Rus, İngiliz ve Fransız Elçileri Türk hükümetine 24 saatlik bir ultimatom verdiler. Cevap alamayınca, pasaportlarını istedikler. Ertesi gündeneri muhasamat açıldı» (A. M. ay. s. 25).

Bağımsız bir devletin böylesine harbe dalışı dünyanın neresinde görülmüştür? Bu «eşsiz örneksizlik» yalnız Türkiye'de oldu. Kahabat Enver Paşa, Talât Paşa gibi kişilerde mi?

Ne olayları küçültelim, ne kişileri büyütelim. Bize dev gibi gösterilen kişiler koca dünyada insan oğullarının nasıl baktıkları önemlidir. Pek hayran olduğumuz, bir kerteye dek doğru

olan, Batılı kafa bizim meşrutiyet ihtilâlcilerine toptan «GENÇ TÜRKLER» adını veriyorlar ve şöyle diyorlar:

«Genç Türkler, ataklıkları yüzünden - belki de iktidarda tutunabilmek için gerekli ataklıklar yüzünden, - ülkelerini kaldırmıyacağından çok daha ağır bir harbe atıldılar. Onlar, aşırı bir artırı-maca oyununda ufak kumarbazlardan başka bir şey değillerdi, ve bu gibi durumlarda sık sık olageldiği gibi, öteki asıl büyük kumarbazlar uzun süre ufaklıklarını varlıklarını bile güçlüğüle farkettiler.» (A. M. ay. s. 27).

g- 1 TEMMUZ 1908 Mİ?

27 MAYIS 1906 Mİ?

«Çanakkale savaşmasının kaçınıcı yıldönümünü kutluyoruz? Ne denli kutlasak ve ibretler alsak yeridir. Bri kumandanımız, Çanakkale muharebesini Osmanlı İmparatorluğunun SON zaferi, Türkiye Cumhuriyetinin İLK zaferi saydı. Yanlış değil. Eksik, Çanakkale zaferi; kalp akca gibi kullanılan ezik milletlerin, Emperyalizme karşı ilk zaferleri idi. Bir çeyrek yüzyıl sonra II Emperyalist Evren Savaşına girmedikçe övünürken, kendi kendimize sormalıyız: Biz mi girmedik, onlar mı sokmadılar?

Ve bir çeyrek yüzyıl daha sonra ne görüyoruz? İki savaş gemisiyle bir İmparatorluğa başına su döken Emperyalizm, Türkiye'yi boydan boya resmen ÜS yapmıştır. Birinci Evren Savaşının sadrazamı Sait Halim Paşa diyor ki:

«Bir aralık bize gözdağı vermeye kalktılar. Ama ben kulak asmadım. Artık emri vaakillerle işlerimizi bozmak istediler.» (Kimler? Emperyalistler.)

«Ve Karadeniz «emrivaakii» ile Türkiye savaşına girince koca sadrazam şaşırıyor. «Ama, bu nasıl olabildi? Çünkü ben gemilerin dışarıya, çıkmasını istemiyordum.»

Sen istemiyordun ama, Emperyalizm istemiş ve yapmıştı. O zaman Emperyalizm bizim Köyde Almanca konuşuyordu, şimdi Amerikanca. O zaman Emperyalizmin zırhlı gemileri vardı, şimdi atomlu füzeleri. Bir ülkede olduğu bittiği getirecek gemiler bir hafta, bir ayda yol alıyorlardı; şimdi atom başlıklı füzeleri koynumuzda saklıyoruz. «Emrivaakii» olmuş, bitmiş bile.

Ve vardı, geldi, Konya altı saat gittikten sonra; ne çok tıpkısıyız, 50 yıl yol aldık sanırken, 1908 Osmanlısının.

Sadrâzam Sait Halim Paşa diyor ki: «Niçin çekilmedim? diyenler var. O zaman düşündüm. Memleketi böyle bir yıkıntı içinde bırakarak çekilmeyi uygun görmedim.»

Yıkıntıdan kurtardı mı memleketi? Kendi ölüsünü bile memleket topraklarına Anadolu İhtilâli sayesinde zor getirebildik.

Şimdi kumarbaz Emperyalizm oyunu son ko-

zuna geldiği için daha hinoğlu hin. Politika mas-karahlıklarını gereğinden aşırı ciddiye aldık mı, ekonomik ve sosyal temel daha kolayca gözden kaçırabiliyor. Prusyalı (Yunker-Asker-Banker) en son Hitlercilikle ağzının payını aldı. Zorbalığını «DEMOKRASİ» şalı ile örtmeyi becerabiliyor. Amerika «Çekilsin!» dedi mi, bütün sayın bezirgan partileri domuztopu olup, «Sadrazam» (İnönü de olsa) tuşla yahut sayıyla sırtı yere gelmiş kılıyorlar.

O zaman sayın İnönü, 1908 genç Türk ihtilâlciliğini hatırlıyor ve 1968 lik 27 Mayıs Genç Türk ihtilâlcilerinin temiz çocuk yürekleriyle konuşmaktan kendisini alamıyor:

«Esef etmek gerekir ki, inkılâbı yaratanlar yani bizler, ne kadar kifayetsiz olduğumuzun da kâfi derecede farkında değildik. MÜSLÜMAN olan veya olmayan milletlerin türlü emellerini ve dışarıdan yapılan tahripkâr tesirleri de bilmiyorduk.» (Ulus: 19 Mart 1968).

Bütün kayış, hep su alavere dalavere Kürt Mehmet nöbete formülünde bulunuyor:

«İşbaşına namuslu adamlar seçildiler, geldiler. Onlar idare etsinler, biz kontrol ederiz, diye düşünüldü. Bu kafa ile hiç olmazsa bir sene geçti ve bu zaman zarfında sadrazamlar, nazırlar bulundu, fakat aslında hükümeti başkaları idare etti... Bu devrede hükümeti idare edenler, Padişah Efendimizin te'ası ve adamları olarak geldiler, hükümet ettiler. Yani, bir ihtilâl olmuştu ama, ihtilâl kadrosuna hâkim olan siyasi zihniyet bu kadar geri ve kısır idi.

«İhtilâli yapıp, hükümet başkasında, biz kontrol ediyoruz.» (i. hatıraları, 42).

Değişen ne var? «SADRÂZAM» daha heybetli idi, «BAŞBAKAN» çocuk oyuncu, «NÂZİR» her yerde «hâzır, nâzır» bir ulu zırlı gibi gelirdi; «BAKAN» adı akılda kalmaz, kendini beğenmiş bir kakavan.. Gülmeyelim, düşünelim.

Nedir bu tarihin, - insanı bir az gevşese hümgür hümgür ağlatacak, - bitmez tükenmez «TEKERRÜR»ündeki büsbütün kahredicilik?

Şunun, bunun, falan paşanın, filân beyin, feşmekân efendinin taksirâtı mı?

Hayır. Topumuzu siygya çekmedikçe kimsede kabahat bulamayız.

Tek temelli sebep: sosyal Tefeci-Bezirgan yapımız.

«PADİŞAHIMIZ-EFENDİMİZ» anlı şanlı tarihî bir bönüktü; onun yerini inandırılmaz bir «AŞIRI»lıkla alıp, herkesi «AŞIRI»lıkla suçlayan «FİNANS-KAPİTAL»: insanlığın canına okumaya yeminli canavar...

Sonradan «EŞEF ETMEK» te bir meziyet. Anca, milleti elektrikle bir uyarı olmazsa «EŞEF» lerin kıyamete dek «TEKERRÜR» etmesi neye yarar?

KİTAPLAR

Marks Çevirileri Üzerine II

Ziya OYKUT

Marx ve çevresi, Feuerbach'dan esinlenmekle kalmıyorlar, derhal ondan ileri gitmeyi de başarıyorlar. Marx; 1843 de yayınlanan ilk ve en güçlü denemelerinden biri olan «Hegelci Hukuk Felsefesinin Eleştirisi»nde yolunu şöyle çizer:

«Dinin eleştirisinin temeli şudur: insan, dini yaratır. Din, insanı yaratmaz. Din, gerçekle kişiliğini henüz bulmamış, ya da bulup kaybetmiş insanın kendine saygısı ve kendi bilinci. Fakat «insan», insanın dünya sızdır; devlettir, toplumdur. Bu devlet, bu toplum tersine dönmüş bir dünyadır ve, tersine dönmüş bir dünya anlayışı olan, dini doğurmuştur. Din dünyanın genel teorisi; onun ansiklopedik özet, popüler mantığı, manevi şerefi, heyecanı, ahlâk müeyyidesi; ciddi ve kuvvetli bir seyretiliş, teselli ve mazeret kaynağıdır. O, insanın hayali bir gerçekleştirmesidir; insanın hiçbir gerçekliği yokmuş gibi... Böylece, mistik inançlara karşı mücadele, dolayısıyla manevi karakteri bu inançlar olan dünyaya karşı mücadeledir. Dini ıztırap, aynı zamanda hem gerçek ıztırapın ifadesi, hem de gerçek ıztırapa karşı bir baş kaldırmadır. Mistik inançlar, baskı altındaki yaratığın umutsuz soluğu, kalpsiz bir dünyanın duygusudur. Nasıl ki ruhsuz dünyaların da ruhudur. Mistik inançlar, halkın afyonudur.

Halkların aldatıcı mutluluğu olan mistik inançların kaldırılması, onların gerçek mutlulukları için arzu e-

dilen şeydir. Yaşayış şartları hakkındaki hayali terketmeleri isteği, aynı zamanda hayale ihtiyaç gösteren yaşıyış şartlarını terketmeleri isteğidir. Öyleyse, mistik inançların eleştirisi, nedeni bu inançlar olan üzüntülerin eleştirisidir.» (K. Marx Hegelci Hukuk Felsefesinin Eleştirisi, 1843, Marks ve Bilimden alındı, s.12)

Marx, Hegeli böyle eleştirirken. Ona karşı duyduğu minnetli dile getirmekten de çekinmemiştir:

Marx, Fransız materyalizmini ve ütöpic sosyalizmini incelemiş, İngiliz mekanist materyalistlerini ve İngiliz ekonomi politikinin derinliklerine inmeğe başlamış, asıl fikirlerinin biçimlenmeye başladığı 1844 - 1845 den bu yana materyalizmi benimsemiş, özellikle Feuerbachın materyalizmini zaafı, mantık ve kapsam bakımından yetersizliğini belirterek felsefi materyalizmin savunucusu olmakla kalmamış, onu Diyalektik ile de birleştirerek, ayağa kaldırmıştır.

Hegel'in diyalektiğini eleştire eleştire, onun canlı, yaşayan yanını yakalamış ve diyalektiki «dış dünyanın olduğu kadar, insan düşüncesinin hareketinin de genel kanunlarının bilimi» haline getirmiş, DİYALEKTİK Materyalizmi ve TARİHİ-Hİ Materyalizm halinde, güçlü ve «Karşısında bitmişlik, mutlaklık, kut salık diye bir şey kalmayan» ve «soysuz bir oluş ve ölüs sürecinden, alçaktan üstüne doğru bitimsiz bir yükselişten gayri, hiçbir gerçek» i

tanmayan bir çelik mücadele silâhı halinde İşçi Sınıfı'nın güçlü ellerine vermiştir...

Artık Marx ve Engels, ellerinde bu güçlü silâh ile, çağın bütün sapıklık ve fikir döneklilerine, burjuva ve derebeylik köklerinden gelen revizyonizm'lerine karşı döğüşe döğüşe, kendi dünya görüşlerinin üstünlüğünü saptayacak ve tanıta-caklardı

Marx'ın düşüncelerinin boyuna yol alması ve yayılması, İşçi Sınıfı tarafından her geçen gün biraz daha benimsenmesi, 1848 devrimlerinin uğultularının kıta Avrupasında nereden derine duyulması ve işçi sınıfının tarih sahnesine adım atmış olmasının sevgileri karşısında, burjuva düşünürleri de Marx'a karşı saldırılarını artırmıyorlardı.

Doğduğu andan bu yana (yani 1840 ladan beri) Marksizm, kendine düşman doktrinlere karşı amansız bir savaş vermiş, hâlâ da vermektedir. 1840 - 1845 yılları arasında, felsefi idealizmin görüş açısını savunan Hegel'ci genç Radikallerin önderleri durumunda olan Bruno Bauer ve Edgar Bauer kardeşlerin, «Kutsal Aile» adlı polemik eserleri ile Marx-Engels, defterlerini dürmüşlerdir. «Materyalizm, 18. yüzyıldan beri, yalnızca mevcut siyasi kurumlara, dine ve teoloji'ye karşı değil, her türlü metafiziğe karşı da mücadele vermiştir.» (Kutsal Aile)

Proudhon'un burjuva düzeni yararmı, güya bir çıkış yaparak, «Un système des contradictions économiques ou Philosophie de la Misère» ini yayınlaması, Marx'tan karşılığını almakta gecikmez. Ve dilimize (Sol Yayınları) arasında, Erdoğan Başar'ın güzel bir dil ve anlayışla çevirdiği «Felsefenin Sefaleti» ile, bu sapıklığa karşı koyar Marx.. Yeni tarih ve ekonomik görüşünün

temel özelliklerini duruluğa kavuşturduğu zaman yazmıştı Marx, bu eserini, 1846 - 47 yıllarında... Ve Marx, küçük burjuva sosyalizminin kepazeliğini çıkarır bu eserinde:

«İhtisatçılar, nasıl burjuva sınıfının bilimsel temsilcileri iseler, Sosyalistler de proletarya sınıfının nazariyecileridir. Proletarya, kendisini bir sınıf olarak kuracak kadar yeterli gelişmemiş olduğuna ve bunun sonucu olarak proletaryanın burjuvazi ile mücadelesi siyasi bir karakter kazanmış olmadıkça, üretici kuvvetler burjuvazinin koynunda henüz proletaryanın kurtuluşu ve yeni bir toplumun kurulması için gerekli maddi şartları sezmeye imkân veremeyeceği ölüde yeteri kadar gelişmedikçe, bu nazariyeciler, ezilen sınıfların ihtiyaçlarına cevap vermek için sistemler uyduran ve bilinci canlandıran celerlerini araştıran hayal-ciler - ütopyacılar - olmaktan ileri gidemezler.

Fakat tarih ileri gittiği ölçüde ve bununla birlikte proletaryanın mücadelesi daha açık çizgiler kazanmış ölçüde, bu nazariyeciler artık, bilimi kendi zihinlerinde aramak ihtiyacında değildiler. Gözlerinin önünde olup bitenleri tesbit etmeleri ve bunların sözcüsü olmaları yeter. Sadece bilimi aradıkları ve sistemler kurdukları sürece, mücadelenin başlangıcında oldukları sürece, sefalette sefaletten başka bir şey görmezler. Sefaletin içindeki devrimci yanı, eski toplumdaki yeni toplumu çıkaracak yeni görmezler.

Tarihi hareketin ürünü olan bilim, bu andan itibaren, kendisini doğuran tarihi hareketle bilinçli olarak birleşmiş, doktriner olmaktan çıkmış ve artık devrimci olmuştur.» (K. Marx, Felsefesinin Sefaleti, SOL Yayınları - Erdoğan BAŞAR Çevirisi, S. 133 - 139)

«O (Proudhon) sentez olmak ister, oysa bileşik bir hatadan ibaret. «Bilim adamı olarak burjuvazinin ve proletaryanın üzerinde uçmak istiyor; oysa sadece, sermaye ile emek arasında, ekonomi politik ile komünizm arasında, bir o yana, bir bu yana devamlı olarak atılan bir küçük burjuvadır.» (a, g, e, s. 140)

Ve böylece Marx'ın 1847 de yayınladığı «Felsefenin Sefaleti», o dönemde özellikle önem kazanmış olan Proudhon'cu küçük burjuva sosyalizminin hesabını kesin olarak görmüş ve küçük burjuva sosyalizminin çeşitli doktrinlerine karşı amansız bir mücadeleye de girişmiştir. Ve devrimci proletaryanın yolu olan bilimsel sosyalizmin teori ve pratiğini kurup geliştirmiştir.

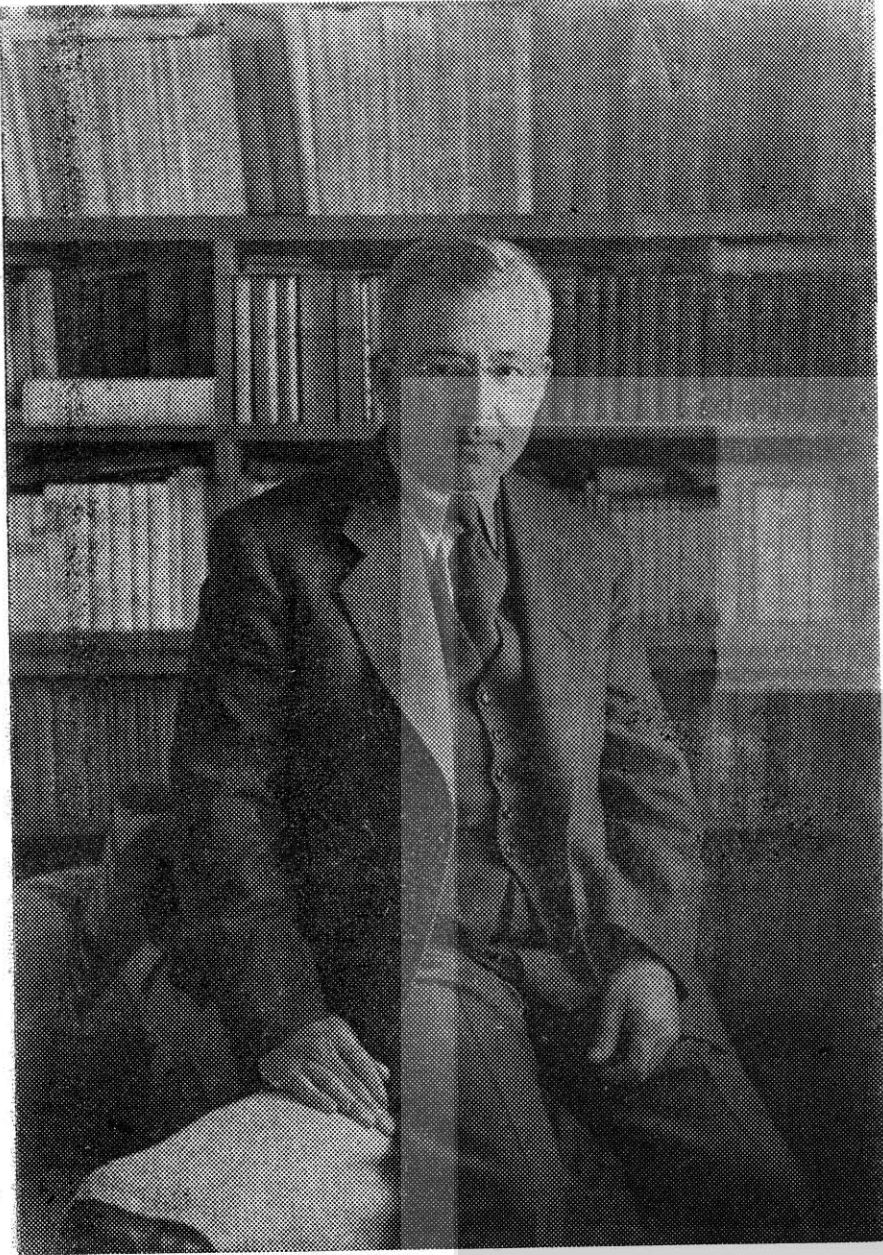
Çağımızda da Proudhon'un dümen suyunda giderek, gerçek sosyalizmi yozlaştırma çabaları içinde bulunan bazı eğilimler ve bu eğilimleri savunan kükler, proletarya partilerine üslenmişlerdir. Onlar da küçük burjuva sosyalizminin, proletarya partilerine sızması ve kaza-ü kader yetkililer ve yöneticiler arasına girmiş, temsilcileridir. Ve bu yozlaştırmalara karşı, uyanık proletarya ve onun gerçek öncülerinin savaşı, dün olduğu gibi, bugün de sürüp yitmemektedir. Ve de sürecektir. Ta ki, gerçek sosyalist anlayış, tüm oportünist ve revizyonist eğilimleri proletarya'ya benimsetme çabaları, onları gerçek sosyalizmin sağlam, geçerli ve tutarlı stratejisinden ayırarak, küçük burjuva sosyalizminin çıkmazında oyalama gayretlerinin yerini tam olarak almaya değin... Diyalektik materyalizmin ve Tarihi Materyalizmin verileri de bunu böyle geektiriyor... tir.»

(Gelecek sayıda: Ve sınıf mücadelesi kavramı)

Ölümünün 20. Yılında:

SABAHADDİN ALİ

Ben garibim benim gönlüm hoş olur
sevdimlerim ayda yılda andımı

Rifat ILGAZ

den, çocuklarından çocuklarından söz etmek kolaylarına giderdi. Bana nasıl yapıp yakındıklarını anlattım, uzun uzun. Ertesi gün aynı adamların bizim derumumuzda olanları nasıl kıl'arı kıpırdamadan falakaya çektiklerini de anlattım. Ben anlattıkça, o ustaca sollarla beni deşiyordu. Başından geçen bir sorgu olayına söz geldi, dayan-

«Anlat!» dedi. «Bu güzel işte!» Anlatıyordum. Çok önemli bir şey öğreneceklerdi benden. Önemini biliyor, yan çiziyordum boyuna. Sorguyu yapan yetkili: «Yazık!» dedi. «Bu adamların içinde ne için var, senin! Tahsil terbiye görmüş adamsın sen!» Cebinden bir paket iyi soydan sigara çıkardı, uzattı bana. Sıkı bir tiryaki olduğumu sanıyordu. Oyun bozanlık etmemek için uzandım. Üç dört gündür sigara içemediğini biliyor, bu dostça cömertliğinin beni yumuşatacağını sanıyordu. Sözü dedikçe koyduktan sonra, çıktı kibriti. Ben, kahvede yarenlik eden bir ahbab pişkinliğiyle çıktığı kibrite doğru eğilince, birden fırladı yerinden, tutup attı ağızındaki sigarayı. Ağız dolusu bir sövgüden sonra:

«Kim oluyorsun sen! Sigaranı yaka- kacak adam mıym senin!» Hikâyesinin burasına gelince, Sabahattin Ali, masadan lüstik top gibi atlamıştı:

«Olmaz!» dedi, «Burda küfür az! Tokat ister, tokat!»

Yeni mürekkepli kalemini çıkardı cebinden, bir tomar kâğıt çekti, gitti. Karşındaki masaya oturdu; yazdı boyuna, on sayfaya yakın yazdıktan sonra, saatine baktı:

«Oluyor!» dedi, «Yarın yazarım gerisini!»

Ertesi gün bitmişti hikâye. Yedigün küfür, tokata dönmüştü hikâyede. Adı da; «Kurtla-Kuzu» olmuştu. Son hikâyesiydi bu. Rifat'ın hikâyedeki kahraman. Oturdum semti de olduğu gibi geçirmişti hikâyesine. Aksaray'da oturuyordu hikâyesinin kahramanı. Gerçeğe saygı bu kadar olurdu işte.

Tahir Alangu da yazıyor bu olayı. Varlık Yayınlarında çıkan Ses-Dağlar ve Rüzgâr adlı kitabının önsözünde... Daha şunları da yazıyor, Alangu:

«İşte bu şartlar altında «Kurtla-Kuzu» hikâyesinde tedirginliklerini ve korkularını yansıtmaya yolunu bulmuş oluyordu. Mizaç bakımından ürkek ve çekingen, zaman zaman aşağılık duygularının pençesinde ezik dolaşan Sabahattin Ali...»

Bakin hele, bu hikâyeden ne anlamlar çıkarıyor Alangu. Mizaç bakımından Sabahattin Ali ürkekli, çekingenli ha! Tam tersi! Girip çıkmadığı yer yoktu, son yıllarında. Bizim adını gazetelerde okuduğumuz kişiler, onun Tokatlıyan'lar, Karpiç'lerde günlük arkadaşlarıydı. Geçen yıl, Doğan Nadi'ye tanıtacak olmuştu İlhan Selçuk beni. Doğan:

«Tanırım!» demişti. «Sabahattin Ali tanıştırılmış, Çiçek pasajında.» Düşündüm, doğruydum. O çağın bütün sanatçıları, yazarları, aktörleri, aktrisleri, günlük arkadaşları, dostlarıydı, Sabahattin Ali'nin.

Gelelim korkaklığına! Korktuğu için mi yazmıştı Sırça Köşk hikâyesini? Bir kelle karşılığı tuzla buz olan Sırça Köşk... Halk Partisi saltanatı...

Tedirginlik... Yalnız bu doğru işte... Karşı saflara sığınmayan kaç «huzur ve sükun içinde» aydın vardı, o yıllarda, tedirgin olmayan... Aptalca bir vurdum duymazlık içinde mi olmalıydı aydın dediğin, sanatçı dediğin?

Bir de aşağılık duygusu! O yıllarda Türk hikâyeciliğinin tek başına temsilcisi olmaktan mı geliyor bu duygu!

Ağırlığım ilk satırlarda açığa vuran, konusuyla anlatışının sağlamlığıyla, etkileme gücüyle duygularımızı gıcıklayıp acıdırmadan, o ağırlıkta hikâye yazan bir, iki sanatçı sayabilir miyiz bugün bile?...

Bunlar, kolay suçlamalar. İnsan, yaş bakımından, içinde olması gerekirken, bir çağın dışında kalırsa, belki korkak olabilir ama, ya bir çağın, gerçek muhaliflik çağının tam göbeğinde olursa, böyle kişiye de mi korkak adı verilir!?

Kaçmak mı? Gene Alangu versin cevabını: «Fakat bu feci ölümün üzerindeki bulutların tamamıyla dağıldığı, katilinin ise hangi nedenlerle bu işe giriştiğinin iyice anlaşıldığı iddia edilemez.»

Değirmen - Dağlar ve Rüzgâr Önsöz

Nazım Hikmet'in Mektubu

Kardeşim,

Sana mektup yazmayışımın tek sebebi sırf seni rahatsız ettirmemek mülahazasıyla idi. Gönderdiğin tercüme kitapları aldım. İtalyan muharririnkini pek beğendim onun ilk okuduğum kitabı budur. Mukaddemede söylediğin zavallı adamcağız — her halde kütleden uzak kalmak neticesinde — mistikliğe kaçmışsa henüz tanıdığım ve tanımam hayran olduğum bir dostu hemen kaybetmiş gibi olacağım. Mamafî, Türk okuyucusuna ve bana böyle ölmüş de olsa bir dostu tanıttığın için teşekkür ederim. Tercüme dili tevkalâdeydi. Romantik hikâyelerdeki dil de istilizasyonu bakımından çok muvaffak. Tercümenin ne zor, ne kadar mesuliyetli bir iş olduğunu tecrübeyle artık bildiğim için ne büyük bir zorluğu nasıl başarıyla yendiğini gayet iyi anlıyorum. Diyebilirim ki okuduğum en güzel tercümeler bu iki kitap. Fakat beni asıl sevindiren romanının 600-700 sayfalık büyük bir eser olacağıdır. Bizim bedbaht Türk edebiyatı öyle korkunç — fakat gayet tabii başka türlü de ekseriyeti bakımından olamaz olamazdı — bir çıkmaz içindeki ancak senin gibi memleketini ve dünyayı, memleketinin ve dünyanın sahici çocuklarını seven ve saygısı maalessel parmakla sayılacak kadar az olan yazarlarını — hani bu «lar» ı biraz da ümidime güvenerek söylüyorum, yoksa — hele roman ve hikâyede iki üç gerçek yazarı için «lar» demek biraz mübalâğa oluyor — hamleleriyle bugünün ve bilhassa yarının geniş okuyucu kütlelerine doğru gidip onlarla kaynaşarak, onlardan alıp onlara yol göstererek bu çıkmazdan kurtulacak.

Romanımı nasıl sabırsızlıkla ve ne büyük güvenle beklediğimi tasavvur edemezsin. Bak konkre konuşuyorum: Hikâye ve romanda bugün Sen varsın, Senden sonra Kemal Tahir var, sonra Orhan Kemal, var, Suat Derviş var. Kemal Tahir ile Orhan Kemal biri daha ileride, biri henüz civ civ, fakat deşetli vaatlarla dolu bir civ civ, biri yazdıklarını neşretmek imkânsızlığı içinde, ötekisinde bu imkân henüz belirmiş, Suat Derviş'e gelince galiba artık yazmıyor, velhasıl büyük Türk hikâye ve romanının tek bayrağı bilfiil sensin. Bugünkü durumda bu böyle. Bunun zorluklarını, mesuliyetlerini gayet iyi anlıyorum. Fakat sana her zaman o kadar güvenden, ve o kadar güveniyordum ki, bu zorlukları, yüklendiğin ağır yükün altından kalkarak yeneceğini inanıyorum. Romanımı doğacak çocuğumu bekler gibi bekliyorum. Kemal Tahir çıkarsa onun şahsında gerçek Türk edebiyatı dâvana en büyük yardımcıyı, yüklendiğin büyük ağırlığın bölüşecek en emin ve istidatlı bir arkadaşı bulacaksın. Orhan Kemal'e şimdiden ilgilendiğini anlıyorum, onun elinden tutarsan sana yakın zamanda yardımcı olabilir. Edebiyatımızın bugünkü şartları seni öyle bir yere getirmiştir ki, rehberlik etmeye ve bunun mesuliyetlerini yüklenmeye mecbursun. Verimlisin bu sana rehberliğinde en büyük yardımcısı. Beni sektelelikle itham etme. Katiyen değilim. Sadece olanı olduğu gibi görmeye çalışıyorum. Sait Faik diye bir yazarı var. Belki istidatlı, fakat hâlâ

ne yapmak istediğini bilmiyen, yazarlığın mesuliyetini anlamamış, işin da- ima kolayına ve cilâlsına kaçan bir delikanlı. Onu seninle birlikte, senden sonra bile saymıyorum sekreterliğimden değil. Sonra Sefer Aytekin diye bir delikanlı var. Orhandan daha civ civ, bak eğer onunla şahsen uğraşırsan iyi olur. Bir de Denizin Çağırışı mı ne diye bir kitap çıkaran bir delikanlı var. Onunla da çok uğraşır, fazla emek çekilirse belki bir şey olur. Eskilerden Reşat Nuri dama demiş vaziyette. Bir kitap yazdı ömründe: Yeşil Gece, ondan sonra ve dahi duralar. Yakup Kadri dünyaya biraz daha geç gelseymiş yani şimdi 24, 25 yaşında filan olup senin kürsünde ders alacak durumda bulunsaymış adam olurmuş. Gel gelelim ki çok erken gelmiş dünyaya. Ve onun da yıllardır yazdığı yok.

Bütün bunları sekte olmadığını anlatmak için yazıyorum ama. Belki benim tanımadığım gençler ve ihtiyarlar vardır. Onları bilmem. Varsa onları toplamak, toparlamak, ayarlamak bugün senin üstüne düşen bir memleket vazifesi.

Şiir de öyle. Dinamo gibi bir orta yaşlı, A. Kadir filân gibi bir iki istidatlı genç. Sonra, Bedri Rahmi. Nurullah Berk, Fazıl Hüsnü gibi bir iki tane işin kolayına, cilâlsına kaçan şair. Bunlardan Dinamo, sonra A. Kadir ve daha bir ikisi istikbalî olan ve şiir yazmanın mesuliyetini, emeğini anlamış şairler. Onları sevmiyorum ve sayıyorum ve güveniyorum. Ama ötekiler lâfı güzaf. Şiirde de sekteleli yapıyorum. Fakat vaziyeti olduğu gibi görmeğe çalışıyorum. Fakat bütün bu kısırlık içinde bir tek ümitli taraf yegâne istidatların, olmuş ve olmak üzere bulunan sanatkarların Türk halkından yana durmalarıdır. Artık anlaşılıyor ki, Türkiye ancak Türk halkından, dünya halkından yana olanlar büyük eser verebilirler ve veriyorlar.

Vaadim aklımda, unutmadım. Fakat, bir iki ay daha izin ver.

Beni sevmenden gelen coşkunlukla yazdığın güzel sözlerle teşekkür ederim. Ne yalan söyleyeyim, okuyucuları, sırf onlar için yazmış ve yazan bir muharririm, altı sene okuyucusundan uzak kalması arasında onda inandığı arkadaşlardan böyle teşvik edici sözler işitmek ihtiyacını doğuruyor. Mektubunu aldıktan sonra bir kat daha sevgiyle ve imanla çalışmaya başladım.

Karına selâm ederim. Hakkı'ya da selâm. Seni hasretle kucaklarım sevgili kardeşim.

Nazım Hikmet

Mektubu alınca hemen cevap ver ki meraktan kurtulayım, aldım mı, almadın mı diye merak ederim.

HAPİSANE SARKISI

Burda çiçekler açmıyor,
Kuşlar süzülüp uçmuyor,
Yıldızlar ışık saçmıyor,
Geçmiyor günler, geçmiyor.

Avluda volta vururum,
Kâh düşünür, otururum,
Türlü hayaller görürüm,
Geçmiyor günler, geçmiyor.

Gönülde eski sevdalar,
Gözümde dereler, bağlar,
Aynada hayalim ağlar,
Geçmiyor günler, geçmiyor.

Dışarda mevsim baharmış,
Gezip dolaşanlar varmış,
Günler su gibi akarmış...
Geçmiyor günler, geçmiyor.

Yanımda yatan yabancı,
Her söz zehir gibi acı,
Bütün dertlerin en gücü;
Geçmiyor günler, geçmiyor.

Sabahattin Ali, 1933

ANKARA ÇÖPÇÜLERİ II

Mezhep Sorunu

Gittiğimiz gecekonduların yüzde sekseni alevi idi. Gecekonducuların bir kısmında Hazreti Ali'nin tasvirleri asılı. Erkekleri pos büyüklü, kadınları insandan kaçmayan, Çorum, Sivas, Kalecik yörelerinden kopup gelmiş aleviler. Çöpçülerin çoğunun alevi oluşu bir raslantı değildir. Asırlar boyunca ezilen aleviler bugün de sosyal ve ekonomik bakımdan Türkiye'nin en çok sömürülen, 6-7 milyonluk bir kitlesini teşkil ederler. Hâkim sınıfların hizmetinde olan, bir avuç alevi ve kendi çıkarını düşünen bazı dedeler dışında, aleviler hep fakir kalmış ve hor görülmüşlerdir.

Başlangıçta reformist görünen İslâmiyet, özünde yatan Mekke-Medine tüccarlarının ekonomik çıkarlarını kısa bir zamanda ortaya koyuş ve Halife Osman devrinden bu yana, tefeci bezirgân sermayenin ve toprak ağalarının lehine işleyen bir silâh haline gelmiştir. Halifeliğin Emeviler, Abbâsiler, Selçuklar, Mısır ve Osmanlılar elinde olduğu devirlerde, İslâmiyet, hep hâkim sınıflara yararlanmış ve sultan-halife özdeşliği Cumhuriyet devrine kadar sürmüştür. Cumhuriyet Türkiye'sinde ise Halifeliğin kaldırılması da, diğer Kemalist tedbirler gibi biçimsellikten kurtulamamıştır. Hâkim sınıflar, İslâmiyeti bir alyon olarak kullanmağa devam etmişlerdir. Fakat gene de İslâmiyete tümüyle, hâkim sınıfların emrinde bir üstyapı kuruluşu demek hatalı bir tutumdur. Bu, Türkiye'nin en devrimci geleneğini taşıyan, 6-7 milyonluk bir alevi kitlesini yok varsaymak olur. Alevilik, çifte nitelik taşıyan İslâmiyetin, başkaldıran devrimci yanındır. İslâm tarihi bu devrimci ve karşı devrimci niteliklerin kanlı çatışmalarıyla doludur. Köklerini Orta Asya Şamanizmine ve İran'daki Mazdek hareketlerine dayandırabileceğimiz alevilik, feodalizme karşı en güçlü isyanları yapmıştır. Görünüşte tarikat kavgaları gibi beliren bu isyanların özünde, ortak mülkiyete dayanan, halktan yana bir düzenin kurulması yatar. Tarih isyankâr alevilerin yanında olmadığından, yani alevi isyanları, iktidara yönelmiş olsalar da, burjuvazinin veya işçi sınıfının damgasını taşıyan devrimci hareketler olmadıklarından, başarı kazanamamışlardır. Alevilik, bir isyanında, 40.000 baş veren bir köke sahiptir. Hasan Sabah'lar, Pir Sultan'lar, Bedrettin'ler, aynı gelenektendir. Hep ezilmiş, ama

gerektiğinde yeter demesini bilmiş aleviler, bu gün de o devrimci potansiyele sahiptirler. İşte bunun içindir ki Türk sosyalistleri aleviliği ve alevileri yakından tanımak zorundadırlar. Aynı gereksinmeyi hâkim sınıflar da duymuş olacaktı ki, bu mücadele etmesini bilen insanları, burjuva oyunlarıyla mezhep dâvasının çıkmazına itmeğe çalışmaktadırlar. İşte Ankara gecekonducularında, bu oyun kaskatı bir gerçek olarak karşımıza dikildi: Birlik Partisi.

Birlik Partisi, «lâik» Türkiye'de, amblem olarak Hazreti Ali'yi tasvir eden Arslan ve oniki imamı gösteren on iki yıldız alabilen bir partidir. Adı bile, alevilerin en önemli niteliğini yansıtır: Birlik. Esas yönetimi, fakir alevilerden kopmuş, aralarında emekli generaller, şairler, avukatlar, bulunan, koltuk peşinde kişilerin elindedir. «Anayasa» diye bir dergi çıkarır. O dergide, öylesine güzel yazılar, öyle devrimci şiirler ve ezilen alevilerin öyle güçlü bir haykırışı vardır ki, Birlik Partisini gerçekten fakir halkın malı sanırsınız. Ama öte yandan, aynı Birlik Partisinin Ankara'nın lüks otellerinde balosu olur, kurt politikacılar mezhep istismarı üzerine oyunlar oynar, demokrasi nutukları atarlar. Birlik Partisi, özünde, CIA metodları taşıyor. Yani bölücülük ve devrimci potansiyelin saptırılması.

Bu gerçeğin somut örneğine geçelim: Çankaya'da çöpçü Hasan'ın evinde toplanmıştık. Hüseyin'ler, Ali'ler, Haydar'lar birbirlerine haber ettiler, geldiler. Çayı koydular. Oturdular. Biri «İştent çıktuktan sonra kitap okuyordum» diye bir lâf etti. Bir çöpçünün boş vaktinde kitap okuması, ilk anda, kişiyi yanlızca bir iyimserliğe sürükleyebilir. Oysa ki onun okuduğu Pir Sultan'dır, imam Cafer buyruğudur, Vilâyetnâmedir. Yani, kendi geleneğinin kitabıdır, deyişidir. Ve bu ona sadece kendini tekrarlatır. Bir adım ileri götürmez. Sınıf bilinci vermez. Fakat biliyorduk ki bu gerçeği onlara söylemek de bizi bir yere götürmeyecek. Evet, biz Birlik Partisinin de sömürüye çare olmadığını kavramıştık. ama gecekondu bilmiyordu bunu. Üç beş kişi gelmiş, sizin partiniz Birlik Partisidir demişti. hepsi de doğal olarak benimseyivermişlerdi. Düşünün ki bu insanların temel sorunu aleviliktir, mezheptir. Düşünün ki, iki alevi yan yana gelince bundan söz açar, Yezite dış biler. Hasan Hüseyin için o sert yüzü çöpçüler hıçkırarak ağlarlar. Alevidir diye onlara namussuz derler, pis derler, Ramazanda dövülür, işten atılır. Gün olur ölüsünü bile yıkamazlar. Hep ses-

sizdir. İnancını hep saklamıştır. Ve asırların getirdiği çok ağır bir iktisadi ve sosyal baskı içindedir. Bu ezilmişliğine alevi geleneğiyle, alevi birliğiyle karşı kor. Ve bunların üzerine bir Birlik Partisi gelir de, arslanlı ve on iki yıldızlı amblemini gösterirse, elbette gecekondu onu benimser. İçlerinde TIP'li olanlar da vardı. Ama biraz konuşunca hele bizlerin de alevi olduğunu anlayınca açılverdiler.

«TIP'liyim TIP'li olmasına ama, gönlümde Birlik Partisi yatar». «Ne bilelim TIP'in bizi koruyacağını, Birlik Partileri başka, onlar hep bizden». «Ben TIP'liyim arkadaş, çünkü Mehmet Ali Aybar alevidir, adından belli». Hep böyleydi konuşulanlar. Onların gecekondu-larına sosyalistler uğramamışlardı. Anlatılan olmamıştı gerçeği. Sosyalizmin kavramı bile yoktu kafalarında. Nerde birlik, orada birlik deyip bağlanmışlardı Birlik Partisine.

Tuttuk anlatık sosyalizmi, devrimciyi. Dinlediler. Ama anlatırken bu mezhepçiliği bırakın, sınıf bilincine varın, alevilik de neymiş diye ahkâm kesmedik. Onlara gerçek aleviliği, Aleviliğin devrimci yanını hatırlattık. Hani dedik, Alacada alevi köylüler bir kız meselesi yüzünden traktörlere binmiş, bayrak açıp sünnetlere karşı yürümüşlerdi. Hani dedik, az daha kan çıkıyordu. He dediler hırslı gözlerle. Pekâlâ, neden bu sünneti fakir köylüler bir olup, sömürönlere karşı direnmezler. Bir durakladılar, düşündüler. He dediler, he ya neden? Dinlemişler, hak vermişlerdi. Sosyalistlere lâf mı ediyorlar, olsun be, kızılbaş-lara da komünist demiyorlar mı? Namussuz mu diyorlar, şapka'yı asıp yani... olsun be. Kızılbaşlara da mum söndürür demiyor mu? İftira, hepsi iftira... Bunu da anlıyorlardı. Ve sonunda çöpçü Haydar doğruldu. «Bizim hanede altı nüfus var, yarısını TIP'e, yarısını Birlik Partisine vereceğiz. Hatırınız kalmayay».

Evet, konuşmalarımızdan çıkan sonuç bu idi. Anlatmıştık, anlamışlardı, ama benimsememişlerdi. Asırlardır ön plânda olan aleviliği, bir öğleden sonra sohbetiyle söküp atamayacaklardı elbet. Ezilmişliklerinin cevabını alevilikte bulmuşlar ve devrimci potansiyellerini bu yöne aktarmışlarken, çöpçülerin, özellikle 1968 Türkiye'sinde sol bilinci kendiliğinden bulmaları beklenemez. Ankara'da oturdukları halde, TIP'in adını duymamışlarsa, sosyalizmi hiç bilmiyorlarsa, emperyalizme karşı mücadeleyi gerçek temeline oturtmamışlarsa, doğal olarak Birlik Partisine yöneleceklerdir.

Bu durumda devrimcilere düşen görev şu olmalıdır: Alevi geleneğini tarihsel ve diyalektik açıdan kavramak, devamlı olarak onlar arasında yaşayarak, onları aleviliğin devrimci yanına döndürmek ve alevilik bir mezhep meselesidir diyen sözde devrimcileri uyarmak. Bunun dışında hiç bir çaba Birlik Partili çöpçülerin yollarından düdüremez. İstedğimiz kadar nutuk atalım, TIP diyelim, bildiri dağıtalım, he can, he dost derler, kafa sallarlar, hatır için, o kadar. Arada haberleşme dahi kurulamaz. Alevinin dünyasına girmek çok zordur. Ama bir girilince, orada öyle bir devrimci öz bulur ki, tükenmez.

Politik Bilinç

İşçi sınıfının politik bilinci, o sınıfın siyasal iktidara yönelmesi demektir. Bu bilinç, üretim güçleri ile, üretim ilişkileri arasındaki gelişkinin belli bir aşamaya varmasıyla oluşur. Kapitalist üretim tarzında, geniş çapta makine üretimi, emeğin ve üretimin sosyalleştirilmesini gerektirir. Elle işleyen makineler kullanılan küçük atölyelerin yerini, binlerce işçi çalıştıran büyük fabrikalar alır. İş bölümü daha da gelişir. Bütün işlemler, bütün endüstriler birbirine bağlı hale gelir. Örneğin, makine sanayii, demir çelik sanayiine, madenlerin işletilmesi ise gene makine sanayiine dayanır. Böylece üretim birbirine bağlı sosyal bir nitelik alır. Öte yandan, bü-

tün fabrikalar, toprak ve doğal kaynaklar, özel mülkiyet altındadır. Toplumsal emeğin ürünleri kapitalistlerce bölüşülür. Bu durum, üretimin sosyal karakteriyle, üretim sonuçlarının özel, kapitalist tasarrufu arasında bir çelişki doğurur. İşte bu kapitalizmin temel çelişkidir. Ve durmadan gelişen üretici güçlerle, kapitalist üretim ilişkileri arasındaki çelişkiyi yansıtır. Üretimin sosyalizasyonu arttıkça, kapitalizm, toplumun üretici güçlerinin daha fazla gelişmesini önleyen bir düzen haline gelir. Bunun yok edilmesi için, kapitalist mülkiyet biçimi kaldırılmalıdır. Yani proleterya, siyasi bir güç haline gelebilmelidir. Ayrıca kapitalizmin iç kanunları, düzenin değişmesi için gerekli subjektif ön şartları da hazırlarlar. Sermayenin büyümesi ve üretim çapının genişlemesi ile işçi sınıfı nicelik olarak çoğalır ve kapitalist üretim mekanizmasının getirdiği beraber çalışma, sosyal emek, onu birleşmeğe, örgütlenmeğe ve siyasal iktidara yönelmeğe zorlar. Kapitalist sermaye birikimi sırasında, işsizlik artar. İşçi sınıfının ezilmesi ağırlaşır ve mücadelesi şiddetlenir. Kapitalist üretim tarzı, kendini yıkacak, objektif ve subjektif şartları hazırladıkça, işçi sınıfı, fakirliği, açlığı, sömürüyü yok edecek yolun örgütlü bir mücadeleden ve siyasal iktidardan geçtiğini anlamağa başlar. Bu işçi sınıfının politik bilince ermesi demektir.

Bu genel teorik çerçeve, emperyalist ülke işçi sınıfları için, bütünüyle geçerli değildir. Emperyalizm, kapitalizmin kanunlarını içerir, ama kendine has kanunları da vardır. Bu açıdan emperyalizm çağında, emperyalist ülke işçi sınıflarının politik bilince ermeleri, ancak o ülkenin emperyalist niteliğine ağır bir darbe vurulması ve ülke iktisadının sürükleneyeceği buhran koşulları içinde, emperyalistlerin işçi sınıfına verdikleri tavizleri geri almalarıyla mümkündür. Yani bugün, karnı tok, sırtı pek Amerikan işçisinin politik bilince erip, örgütlü mücadeleye ile iktidarı alması için, Amerikan emperyalizminin bozguna uğraması gerekir. Bunu yapacak olan da yarı sömürge ve sömürge ülkelerin halkları olacaktır, ABD işçi sınıfının politik uyanışı, yani kurtuluşu, az gelişmiş ülke halklarının ulusal uyanışından ve giderek sınıfsal uyanışından geçer.

Az gelişmiş bir ülke olan Türkiye'de işçi sınıfı, sanayileşmiş ülke işçi sınıfından farklı niceliksel ve niteliksel özelliklere sahiptir. Tarım kesimindeki üretim ilişkilerinde, tarım proleteryası, tarım kapitalisti ilişkileri hâkim değildir. Ama gene de, tarım proleteryasının olduğu yerlerde ve özellikle bunun çok geliştiği bölgelerde, tarım işçilerinin en

devrimci potansiyele sahip olduğunu ve objektif açıdan sosyalist ideolojiye yakın olduklarını görürüz. Sınai kesimde ise, üretimin merkezileştirilmesi ve sermayenin konsantrasyonu gerçekleşmemiş. Komprador burjuvazinin ve çok kısır millî burjuvazinin yarattığı sınıai işçiler, bu «az gelişmiş kapitalizm» koşulları içinde, objektif ve subjektif şartların, sınıf bilincinden uzak kaldığı, «az gelişmiş bir işçi sınıfı» olarak çıkarlar. Sınai işçileri için doğru olan bu gerçek, hizmet işçileri için daha da geçerlidir.

Ankara çöpçüleri bunun tipik örneğidir. Hemen hepsi köyle ilişkisini sürdüren bu «köylü-işçiler», günlük hayatın çarklarından ve ufak ekonomik çıkarlardan ötesini göremezler. Grev yaparken temel düşünceleri zam almak olmuştur. Sendikaya da, sırf bazı geçici çıkarlar için bağlanırlar. Geleneksel birlik anlayışına sahip olmalarına rağmen, örgütlü politik mücadele kavramından tamamen uzaktırlar.

Bütün bu konuşmalarımızda, çöpçülerin içinden «bizi ancak gene biz kendimiz kurtarabiliriz» diyen çıkmadı. En azı, Hisar'dan Ali Usta oldu. «Bu iktidarı benim elimde iki gün geçse bu bilirim ne yapacağımı!» diyordu. Gene Hisar'dan Mustafa'nın umudu ise başkaydı. «Bizim elimizde birşey yok, Atatürk gibi biri kurtarır bizi». Hiçbirinde, örgütlenme veya birlik olup öne çıkma niteliğini göremedik. «Sendika» veya «gençler» öncü olmalı, onlar adına mücadele etmeliydi. Siyasi partiler ise temsil ettikleri sınıflara göre değil, çok daha başka unsurlara göre değerlendiriliyordu. Bugün sosyalist olduğunu iddia eden bir sendikaya üye olan çöpçülerin çoğunluğu AP'ye oy vermişlerdir. Çöpçülerin sınıf mücadelesi içinde, sınıf bilinciyle devrimci atılım içine, kendiliklerinden gireceklerini ummak, objektif ve subjektif şartları görmekten gelmek olur. Çöpçülerde ulusal bilincin, sınıf bilincinden ileridir. Amerika'yı düşman olarak gören çöpçülerin, işbirlikçi takımını da aynı gözle görmeleri ancak ulusal direniş içinde ve mücadelenin çetritli deneylerinden geçtikten sonra gerçekleşecektir. Ve işte o zaman «kendimizi kendimiz kurtarırız» diyebileceklerdir. Bu bakımdan çöpçülerin, işçi sınıfının bir parçası olarak, siyasal iktidara yönelmeleri, mutlaka millî kurtuluş mücadelesi deneyinden geçecek ve ulusal bilincin gelişimi gelip sınıf bilincine dayanacaktır.

GELECEK SAYIDA

Devrimci Aydın ve Emekçiler

İly plânlanan ve yürütülen bir reklam ve tanıtma faaliyeti bir müessesesi için masraf kapısı olmaktan çıkar, karşılığını kat kat getirir.

BASIN İLÂN KURUMU

Cağaloğlu, Türkocağı Cad. no. 1, kat. 3
Telefon: 27 69 00 - 27 66 01. İstanbul

Basın 12950

TÜRK SOLU — Haftalık Gazete ★ Sahibi Şerif Tekben ★ Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Ahmet Say ★ Teknik Yönetim: Bora Gözen ★ İdare yeri ve abone adresi: Babıâli Cad. No. 29 İstanbul Tel: 27 39 61 ★ Ankara Temsilciliği: Mesrutiyet Cad. Altın Han No. 17 ★ Dizi ve baskı: Son Telgraf Matbaası, İstanbul. Tel: 27 54 12 ★ İstanbul dağı-

tımı: Fuat Büte, Tel: 27 89 49 ★ Ankara dağıtımı: Ankara Umum Gazete Bayileri Koope-ratifli ★ Ege Bölgesi Dağıtımı: Orhan Özışman, İzmir, Anadolu dağıtımı: Sabri Özakar, İstanbul Tel: 27 23 68 ★ Yıllık aboneli: Yurt içi: 20 TL. Avrupa uçak: 60 TL., Amerika uçak: 150 TL. İlân santimi 20 TL. Yayın ilânları yüzde elli indirimlidir.